

Novice iz Moravške doline

7 / 2019

GLASILO OBČINE MORAVČE / SEPTEMBER 2019 / ŠTEVILKA 7 / LETNIK XX

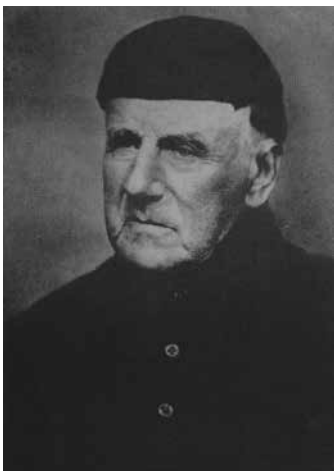
Javni razpis za dodelitev državnih pomoči za programe ohranjanja in spodbujanja razvoja kmetijstva in podeželja v občini Moravče v letu 2019. Rok za prijavo je 10. oktober!

/ str. 12

PGD Vrhpolje slavnostno obeležilo 90 let / str. 14 – 15

Davnega leta 1929 so krajanje Vrhpolja spoznali, da je potrebno nekaj narediti za boljšo protipožarno varnost. Zato so ustanovili Gasilsko društvo. Ob visoki obletnici so prevzeli novo gasilsko vozilo in novo garažo.

Franc Pirc – dobra duša za Indijance in Pečane / str. 24 – 26

V zgodovino Peč se je Pirc zapisal z zlatimi črkami. Razdajal se je kot duhovnik, učitelj in pionir umnega sadjarstva. Znanje, ki ga je sproti pridobival, je nesebično delil z moravškimi kmeti.

"Odtekla voda ne poganja mlinskih koles."
italijanski pregovor

PRVA POLOVICA OKTOBRA

Rožnati oktober - ovijanje dreves z rožnatimi pleteninami, predavanja in druge aktivnosti v sklopu osveščanja o raku dojke;

Društvo rokodelcev - Rokodelski center Moravče, Društvo podeželskih žena Moravče in drugi
Moravče in okoliške občine

OKTOBER

1-6

Razstava Mlini na Moravškem nekoč in danes
Turistično društvo Moravče
Kulturni dom Moravče,
9.00 - 12.00 in 16.00 - 19.00
Kratek kulturni program, podaljšan čas ogleda
Turistično društvo Moravče
Kulturni dom Moravče,
4. oktober, 18.00

OKTOBER
Nedelja**13**

6. tek na Limbarsko goro
DK Limbarska gora
Zalog pri Moravčah (štart), 11.00

OKTOBER
Nedelja**13**

Kostanjeva nedelja ob Rači, na učno-sprehajalni poti Rača pri Mohorjevem mlinu
Turistično društvo Moravče
Od 14.00 dalje

OKTOBER
Nedelja**20**

Srečanje starostnikov
KORK Peče

OKTOBER
Petek**25**

Koncert otroškega zbora Limbar z gosti
KID Limbar
Kulturni dom Moravče, 19.00

OKTOBER
Sobota**26**

Zbiralna akcija starega papirja
Skavti

OKTOBER
Četrtek**31**

Komemoracija pri Spomeniku v Parku
Združenje borcev Moravče
15.00

NOVEMBER
Sobota**9**

Slavnostni koncert ob 40. letnici delovanja
KD Tine Kos, Ženska vokalna skupina ODA
Kulturni dom Moravče, 19.00

NOVEMBER
Petek**15**

Letni koncert Folklorne skupine DU z gosti
Folklorna skupina DU Moravče

NOVEMBER
Sobota**30**

Prireditev ob 25. obletnici društva
DK Limbarska gora
Kulturni dom Moravče

Novice iz Moravške doline

SEPTEMBER 2019
ŠTEVILKA 7
LETNIK XX

Novice iz Moravške doline je informativno glasilo občine Moravče, ki je tudi izdajateljica. ISSN 2536-4057. Izhaja predvidoma desetkrat letno in ga prejema vsa gospodinjstva v občini brezplačno.

Sedež in naslov uredništva
Občina Moravče
Trg svobode 4
1251 Moravče

01 724 71 40

E-poštni naslov
moravske.novice@moravce.si

Odgovorna urednica
mag. Tatjana Čop

Uredniški odbor
Eva Babnik
Bernarda Mal
dr. Franci Malin
mag. Matjaž Marolt
Anja Ravnikar

Likovni urednik in oblikovanje
mag. Blaž Slapar

Lektoriranje
Bernarda Mal

Naslovnica
Dragarjev mlin
Foto: Mira Smrkolj

Tisk
Tiskarna Januš d.o.o.

Naklada
1800 izvodov

Rokovnik izhajanj, navodila za pisce prispevkov in cenik oglasnega prostora so objavljeni na spletni strani www.moravce.si.

Naslednja številka izide 24. oktobra. Prispevke za objavo pošljite na elektronski naslov moravske.novice@moravce.si. Rok za oddajo je 4. oktober.

Pisci sami jamčijo za verodostojnost vsebine objav ter za avtorstvo besedil in slikovnega gradiva.

Novice iz Moravške doline so vpisane v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo RS pod zaporedno številko 374.

KD Tine Kos
Ženska vokalna skupina
SLAVNOSTNI KONCERT
ob 40. letnici delovanja
V soboto, 9. novembra 2019,
ob 19. uri, v Kulturnem domu Moravče.

Po sledih napredka naše občine

Drage Moravčanke, spoštovani Moravčani.

DR. MILAN BALAZIČ
Župan Občine Moravče

Čas je, da vam poročam, kaj smo zadnje mesece storili za našo občino. Naj začnem s proslavo dneva državnosti na predvečer praznika v središču Moravč. Očitno smo s povezovalnim pristopom in postrojem enot Civilne zaščite ubrali pravo pot. To sodim tudi po pismu, ki sem ga prejel in je podpisano z »vaši občani«. Takole pišejo: *»Občani občine Moravče se želimo zahvaliti za eno najlepših proslav za Dan državnosti, odkar po osamosvojitvi obstaja občina Moravče. Nobenih očitkov, žaljenja,*

zmerjanja, obsojanja, samohvale ni bilo. Proslava je bila v celoti namenjena in posvečena naši domovini Sloveniji. Čudovit govor je imel župan naše občine dr. Balažič, zato mu izrekamo posebno zahvalo! S tako umirjenimi dejanji se obeta naši občini lepa in bogata prihodnost, ko bo resnično postal sosed sosedu brat in prijatelj!«

Kdo je proti razvoju naše občine?

Tudi sam sem bil na začetku županovanja prepričan, da bomo v tesnem sodelovanju vsi skupaj delali za dobrobit naših občank in občanov. Zato sem vse občinske svetnike povabil k partnerstvu za razvoj naše občine. Toda želje so eno, dejstva pa nekaj povsem drugega. Na seji Občinskega sveta dan po dnevu državnosti smo imeli na dnevnem redu sprejem predloga novega Statuta občine, torej naše občinske ustave. Država, se pravi, Ministrstvo za javno upravo, je že več let opozarjalo, da je naš obstoječi statut protizakonit, pa to očitno nikogar ni pretirano motilo. Pravna kultura je bila očitno na psu. V nekaj mesecih smo skupaj z najboljšimi strokovnjaki pripravili nov sodoben statut, ki bi omogočil hitrejši razvoj občine, več evropskih sredstev in dal našim ljudem več besede pri odločanju o skupni prihodnosti.

Pet svetnikov je brez enega samega tehtnega razloga glasovalo proti tem razvojnim usmeritvam: Vitomir Cerar, Matjaž Kočar, Brigita Barlič, Boštjan Merela in Adrijana Hauptman Vidregar. Novi statut ni bil sprejet, ker je v tem primeru potrebna dvotretjinska večina, omenjeni svetniki pa so glasovali proti razvoju občine Moravče. Bivši župan je v svoji maščevalnosti kar iz bližnjega lokala po telefonu pošiljal navodila. Ni važno, zakaj gre, samo da je proti novemu županu. Če bi vam povedal, kakšne vse politične umazanije v dogovoru z bivšim županom počenjata koristolovska Vitomir in Roman Cerar, bi se vam obračalo v želodcu. Večno včerajšnji bi nas radi pustili v svoji neplodni in koruptni preteklosti.

Ne bo jim uspelo: skupaj z državo bom ukrepal, kot mi nalaga zakon, vi pa si tudi dobro zapomnite zgornja imena, ko pride čas novih volitev. Takrat jih vi »nagradite« za njihovo neodgovorno pobalinstvo! Saj veste kako.

Zakaj še ne gradimo doma za starejše občane?

Kronologija (ne)gradnje doma za starejše občane ima dolgo brado in težke finančne posledice za našo občino. Začelo se je že oktobra leta 2006 s predstavitvijo projekta. Marca 2008 je Ministrstvo za delo podelilo koncesijo, čemur je sledil val pritožbenih in sodnih postopkov naših občanov. Bivši župan namreč ni bil sposoben opraviti potrebnih predhodnih dogovorov z občani in je za gradnjo doma vztrajno vsiljeval lokacijo, ki ni bila najbolj primerna. Predviden dom naj bi se nahajal stisnjen med že obstoječe hiše, obenem pa bi bil premajhen in zato nerentabilen. Kljub temu je bilo decembra 2011 pridobljeno pravnomočno gradbeno dovoljenje, toda takrat je od aktivnosti pri gradnji doma zaradi kriznih razmer na trgu in nesposobnosti bivšega župana odstopilo koncesionarsko podjetje Comett.

V letih od 2012 do 2017 bivši župan glede doma šest let ni naredil ničesar. Leto 2017 je minilo v igrinah, kdo bo investitor: bo to občina, ki bi se hudo zadolžila? Ali morda spet zasebno podjetje Comett? Odprti sta bili dve možnosti: ali denar priskrbi Comett ali pa v zgodbo vstopi tuji kapital kot strateški partner tega podjetja. Znova se pridobiva vsa potrebna dokumentacija, vse se plačuje še enkrat. Bivši župan je za vse vratolomije okrog doma iz občinskega proračuna zapravil 595.620 evrov. Če k temu dodamo še strošek za opremljenost zemljišča (245.340 evrov) in strošek odstopa stavbne pravice (350.280 evrov), je bivši župan pognal v zrak več kot milijon evrov našega skupnega denarja (natanko 1.040.097 evrov), ob tem pa ni postavil niti temeljnega kamna težko pričakovanega doma.

Ko sem prevzel vajeti občine, sem se ob teh dejstvih in številkah najprej zgrozil. Podedoval sem obupno stanje, medtem ko so naše občanke in občani upravičeno terjali, da se končno začne z gradnjo. Ker glede koncesionarja nisem imel nobene izbire (koncesija ni prenosljiva), sem nadaljeval pogovore s podjetjem Comett o gradnji na prej določeni lokaciji. Zdaj smo, kjer smo: pod mojim vodstvom je občina naredila domačo nalogo in pripravila vse potrebno za začetek gradnje. Zakaj potem še ne gradimo? Zato, ker moramo počakati, da se koncesionarsko podjetje Comett dogovori z avstrijskim vlagateljem, podjetjem Senecura, o kapitalski povezavi in/ali o najugodnejši različici financiranja izgradnje doma z banko. Pritiskam na njih, da se to zgodi čim prej.

Kar je bilo v moji moči, sem že postoril: petkrat sem se pogovarjal z vrhom *Ministrstva za delo* in zagotovili so mi, da nam pri tem projektu država stoji ob strani. Kot stvari zdaj tečejo, lahko pričakujemo, da bi letos jeseni položili temeljni kamen in pripravili gradbišče. S pravo gradnjo naj bi začeli sredi leta 2020, dom pa bi bil zgrajen v roku enega leta. Z ministrico Klampferjevo pa sem se dogovoril tudi o tem, da bi ob vseh naših vloženi naporih in sredstvih lahko računali na novo koncesijo, tako da bi kmalu po prvem začeli

graditi še en dom, le da veliko večji. Tako bi skrb za starejše občane v Moravško dolino prinesla nekaj sto novih delovnih mest in bi postala naša razvojna strateška usmeritev.

Kdaj pride širokopasovna optika?

V šentilju pri Mariboru sem se 17. julija udeležil predstavitve projekta izgradnje širokopasovnega optičnega na podeželskih delih Slovenije, ki bo končnim uporabnikom omogočalo hitrosti prenosa do 10 Gb/s. Gre za največjo tujo investicijo v Sloveniji v zadnjih letih, saj bo podjetje Rune v projekt investiralo 200 milijonov evrov. Moravče so ena od šestih slovenskih občin, kjer se bo ta projekt začel najprej graditi. Z gradnjo na centrali v Litiji se je začelo te dni, do prvih naselij v Moravški dolini pa bodo po zadnjem obvestilu predstavnika podjetja ekipe prišle v oktobru. Jih bom priganjal, ker na nov internet čakam enako nestrpno kot vi.

Kaj smo letos zgradili?

Poleg državne ceste skozi center Moravč smo v letošnji gradbeni sezoni do zdaj asfaltirali naslednje odseke cest: v Zgornjih Kosezah nad novim opornim zidom, v Gabrju pod Limbarsko goro na plazu Pškur, v Vodících na Limbarski gori, odsek Zgornja Javoršica – Vovk, na Štebaliji, na javni poti v Stegnah do mizarstva Avbelj, odsek Sveti Andrej proti Kiževemu mlinu, cesto skozi Hrastnik pod Limbarsko goro, odsek Zgornji Prekar – Dešen na plazu, javno pot v naselju Selo pri Moravčah; ko pišem, smo tik pred asfaltiranjem ceste Mošenik – Hudej, ceste v Štorovje, odseka v Podstrani, za ostale lokacije pa pripravljamo projekte, pridobivamo soglasja in gradbena dovoljenja.

Poleg velikega števila novih prometnih znakov smo postavili zaščitne ograje pri mostu čez Račo na Selu, v Podstrani, Dešnu, Selcah in Rudniku. Moravče imajo nove pločnike. Sanirali smo plaz pri Spodnji Javoršici, obnovili poškodovana cestišča, krpali udarne jame in izvedli asfaltne mulde v Spodnji Javoršici, Gabrjah, Vodících in Zgornjih Kosezah. V juliju je bil obnovljen vodovodni odsek v Moravčah na Malovi ulici, obnavljajo pa se ali se še bodo vodovod Vrhpolje in vodohrani Negastrn, Gora pri Pečah, Ples in Dešen. Če bi hotel naštetiti vse, bi mi zmanjkalo prostora, ki je namenjen tej kolumni. Navsezadnje, pripravljamo vse potrebno, da bo še letos urejeno odvodnjavanje na odseku ceste od Stegn do Rače.

Naj tu omenim še našo letošnjo največjo investicijo - gradnjo novega mostu čez Drtjščico pri Serjučah. Ta gradnja je pomembna zato, ker bo novi most preprečil poplave v Moravški dolini, ki so se redno pojavljale ob vseh večjih nalivih, nazadnje pa 13. julija lani. Ob starem mostu je namreč zastajala voda, ki je potem zalivala objekte po dolini. Z novim mostom temu ne bo več tako in poplave bodo končno postale zgodovina. Na javni poti v Serjučah bo izvedena rekonstrukcija, zaradi dviga cestne nivelete na mestu novega mostu pa bo potrebna še rekonstrukcija lokalne ceste Soteska – Negastrn. Gradnja mostu bo predvidoma trajala 3 mesece.

TEŽKI TOVORNJAKI, NALOŽENI Z NEVARNIMI IN STRUPENIMI SNOVMI, ŽE TRETJI MESEC NE VOZIJO VEČ SKOZI MORAVŠKO DOLINO V TERMIT. TUDI TO JE NAPREDEK IN TAKO BO TUDI OSTALO. PIKA!

Nič nas ne bo zaustavilo

V češnjicah postavljamo novo moderno ulično razsvetljavo, kakršno bomo postopoma širili po ostalih krajih naše občine. Pred zgradbo sedeža Občine smo odprli novo električno polnilnico za avtomobile na elektriko, ki jih bo v prihodnje še več. Na sprehajalni poti ob Drtjščici smo na obeh straneh postavili nove klopi, da bodo na voljo sprehajalcem, športnikom in otrokom. Intenzivno pripravljamo potrebno dokumentacijo za širitev šole in vrtca, športni park in otroško igrišče, ki ju nameravamo začeti graditi prihodnje leto. Prav tako skupaj z državo pospešeno nadaljujemo priprave za umestitev v prostor, odkup zemljišč in začetek gradnje tako dolgo pričakovane zahodne obvoznice mimo Moravč. Na Direkciji za ceste smo dobili 12 domačih nalog, preden steče gradnja. Če bi bivši župan v 14 letih svojega županovanja opravil vsaj kakšno od teh, bi nam bilo veliko lažje. Tako pa nas je s praznimi obljubami samo večkrat dobro naplahtal.

Čeprav je na razvojnih poteh naše občine veliko birokratskih ovir, jih eno za drugo preskakujemo. »Bleferskemu nastopaštvu« bivšega župana v rdeči srajci in njegovim odramu rdečim neresnicam verjamejo samo še lahkoverni. Skupinica petih svetnikov, ki se na sejah ne odloča po svoji pameti, ampak po ukazu bivšega župana, morda v prihodnje le spregleda zмотo in začne uporabljati lastno glavo.

V napredek občine štejem tudi imenovanje varuha pravic občanov, na katerega se boste lahko obračali s svojimi pritožbami. Večno včerajšnji ob tem vpijejo, da zapravljam denar. Kot običajno, vam lažejo: varuh deluje prostovoljno in ne porabi niti centa. Po vsem povedanem naj vam zagotovim - gremo skupaj s polno paro naprej, da nadoknadimo vse v preteklih letih zamujeno.

P. S. Težki tovornjaki, naloženi z nevarnimi in strupenimi snovmi, že tretji mesec ne vozijo več skozi Moravško dolino v Termit. Tudi to je napredek in tako bo tudi ostalo. Pika!

Stanje tekočih projektov v občini

BESEDILO: **MAG. IVAN KENDA**, DIREKTOR OBČINSKE UPRAVE

Kot direktor Občine Moravče želim podati odgovore oz. razlage glede trditev, ki so se v mesecu avgustu širile tako po spletu kot po pošti. V proračunu iz leta 2018 naj bi bilo prihranjenega več kot 1,2 milijona evrov sredstev za izvedbo investicij (šola, dom, ipd.), ki pa se letos ne izvajajo. Glede na moje dolgoletne izkušnje s proračuni po različnih občinah ter postopki za pripravo in izvajanje le-tega lahko povem samo to, da postopek ne poteka tako. Če ponazorimo: če nekdo v letu 2018 ni porabil oz. izkoristil vseh sredstev, na primer je od 6 milijonov evrov realiziral samo 4,5 milijona evrov, pomeni, da razlike 1,5 milijona evrov ne more prenesti v naslednje leto, torej tega denarja s 1. januarjem ni več na razpolago. Možno je vlaganje v različne namenske varčevalne sklade, ki pa jih v tem proračunu ni. Tudi zato se na občinah trudimo, da so realizacije proračunskih postavk stodstotne in so zaključene do konca oktobra istega leta, da prenosi obveznosti iz preteklega leta ne znižujejo sredstev za tekoče leto. Preostali denar iz leta 2018, to je 1,2 milijona evrov, je bil namenjen gradnji doma za starejše in hkrati tudi posegom na šoli, dejstvo pa je, da glede na trenutne cene na trgu, za šolo potrebujemo 3 milijone evrov, za dom pa vsaj 7,5 milijona evrov.

Dom starejših

Pravnomočnost in dokončnost gradbenega dovoljenja za projekte, ki jih je Občina Moravče izdelala v letu 2018 (tu gre predvsem za dom starejših občanov), je bila izpeljana šele po mojem prihodu na delovno mesto direktorja občinske uprave. To je bil sicer dolžan narediti koncesionar, skladno s pogodbo o podelitvi koncesije z ministrstvom, pa tega ni izvedel polnih dvanajst let. Tekom sedmih mesecev, od kar sem tu, je bilo vloženega veliko navora v postopke in sestanke tako na občinski kot tudi na državni ravni, izvedena so bila celo pogajanja s tujimi investitorji, preigrane različne možnosti postopkov za gradnjo. Ker je postopke prevzelo ministrstvo, čakamo na zagotovitev vseh potrebnih papirjev in začetek gradnje.

Osnovna šola

Po pregledu dokumentov za rekonstrukcijo prizidka in telovadnice na OŠ Jurija Vege z bivšo ravnateljico je bilo ugotovljeno, da razen nekaj idejnih skic, ustrezná dokumentacija v preteklih letih ni bila pridobljena. Ker je ta dokumentacija potrebna za določitev ocene gradnje, je težko sklepati, od kod je bila slednja pridobljena. Od februarja 2019 smo preigrali kar nekaj variant, izdelali projektno nalogo, obveščali o postopkih občinski svet, in že sprožili postopek odpiranja ponudb za izbiro izvajalca za izdelavo projekta. Pred tem smo preverjali in pridobivali soglasja. Torej, postopek je šele dobro stekel.

Kulturni dom

Prenove je potreben tudi kulturni dom, zato je bil v preteklih letih pripravljen tudi projekt, na podlagi katerega je bil spisan Dokument identifikacije investicijskega projekta (DIIP), v katerem so navedeni znesek, viri financiranja in faze izvedbe po letih. Ker se še v letošnjem letu obeta razpis, na katerem Občina lahko pridobi do 30 odstotkov nepovratnih sredstev, je bilo ob rebalansu potrebno določiti sredstva po letih, določena za prenovo. S tem so bili na seji seznanjeni tudi tisti, ki danes pišejo ravno nasprotno.

Zahodna obvoznica in drugi projekti

Za projekt zahodne obvoznice Moravče so bili v šestih mesecih izvedeni štiri sestanki z vodstvom DRSI. V preteklih desetih letih pa od približno dvanajstih glavnih zahtev ni bila izvedena niti ena. Po teh štirih sestankih so se zadeve začele premikati, kar pomeni, da izdelovalci OPPN-ja vedo, kaj je potrebno narediti in da tudi Občina ve, kaj bo treba še izvesti; pridobivamo ustrezna mnenja in soglasja, urejanja v OPPN, ipd. DRSI torej ni in ni bil zaviralni faktor pri postopkih.

Najbližje izvedbi je projekt športnega parka Moravče, saj je predvideno, da se postopki pri izdelavi OPPN zaključijo še letos, kar pomeni, da se z naslednjimi proračuni lahko začnejo izvajati posamezne faze.

Občina iz preteklih let nima na zalogi projektov v ustrezni obliki (DGD, PZI, gradbena dovoljenja, ipd.), kar pomeni, da na številne razpise za dodelitev nepovratnih sredstev ne more kandidirati. Prevzeta dediščina je bila res klavrna, smo se pa v tem obdobju zagrizli v vse projekte in pridobivanja ustreznih soglasij.

Za razliko od prejšnjega neučinkovitega vodstva namerna novo vodstvo tudi dejansko kaj zgradi.

Polje ni poligon za motorje

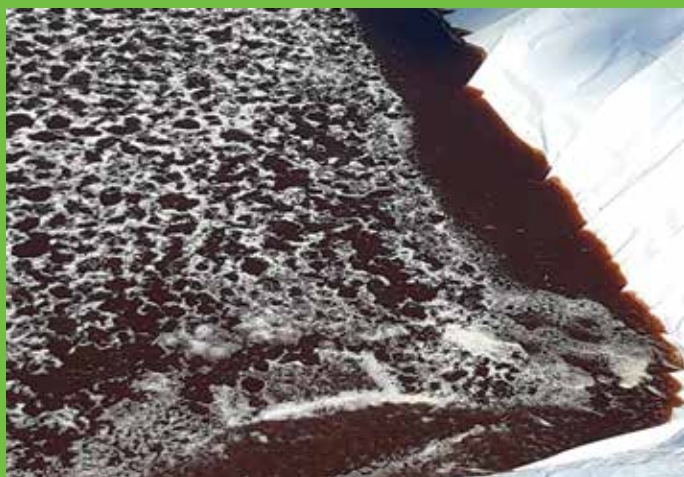
Bi se vam zdelo v redu, če bi skozi vašo pisarno sem ter tja zapeljal traktor, po vašem vrtu pa tekale krave? Verjetno ne! Tudi moravškim kmetom, ki so me opozorili na (pre)pogoste vožnje predvsem mladih motoristov in voznikov štirikolesnikov po travnikih in njivah, se slednje zdi nesprejemljivo. Saj vsi vemo, da so ceste namenjene vožnji z motornimi vozili, travniki in njive pa pridelovanju hrane, mar ne?

Zato pozivam vse, ki se morda ne zavedate škode, ki jo povzročate z vožnjo po kmetijskih zemljiščih, da se sproščate na drugačen način in tam, kjer je takšni zabavi mesto. Kmetom, ki za nas pridelujejo hrano, pa pustite travnike in njive, da jih v miru obdelujejo.

Hvala!
Vaš župan

Obvestilo o dogajanju glede nenavadnega vonja v bližini Termitove deponije

BESEDILO: MAG. MATJAŽ MAROLT, DR. JURIJ KOČAR

Vsoboto, 17. avgusta, je bilo na več spletnih straneh, med drugim tudi na portalu *Domžalec.si*, mogoče prebrati zapis: »Danes nekaj po 13. uri je več občanov v naselju Drtija v občini Moravče zaznalo nenavaden vonj, o čemer so obvestili pristojne službe. Na kraju so posredovali poklicni gasilci CZR Domžale, pripadniki Civilne zaščite Moravče in policisti PP Domžale, ki so ugotovili, da se nenavaden vonj širi iz treh bazenov. Na kraju so skupaj s pripadniki Civilne zaščite Moravče in policisti PP Domžale ugotovili, da vonj prihaja iz treh bazenov dimenzije 20 × 8 metrov, obloženih s polivinilom, v njih pa se nahaja tekočina. Bazeni naj bi pripadali podjetju iz Moravč, za kakšen namen, pa nam ni znano. Gasilci so opravili meritve, ki pa niso zaznale vrste snovi, zato je bil aktiviran mobilni laboratorij ELME, ki je opravil ustrezne meritve in bo o rezultatih obveščal RCO, ta pa pristojne službe«.

Smrad posledica novih tehnoloških postopkov?

Onenavadnem vonju oziroma neznosnem smradu je bil obveščen tudi predstavnik LIM. Pri preverjanju okoliščin dogodka je bilo ugotovljeno, da nenavaden vonj prihaja iz treh bazenov, ki jih je izkopal podjetje *Termit d. d.* iz Drtije, na območju, kjer se izvaja sanacija nekdanjih izkopov. V petek, 16. avgusta, je bil predstavnik LIM v krajšem pogovoru s slovaško strokovnjakinjo dr. Darino Štyriakovo seznanjen, da podjetje *Termit* sodeluje v mednarodnem projektu, katerega namen je izvedba kemijskega postopka, v katerem bi se kremenov pesek »očistil« nečistoč (kovin). Seznanjen je bil, da se pri postopku uporabljajo jedke snovi in spojine, ki lahko v višjih koncentracijah predstavljajo problem tako za okolje, posredno in neposredno pa tudi za zdravje ljudi. S podrobnim potekom predvsem pa

Vodstvo podjetja Termit pozivamo, da pojasni, katere snovi uporabljajo v postopkih izločevanja kovin iz kremenovega peska, kajti vsaj trije simboli na vreči, uporabljeni v bazenih (»nevarnost za zdravje«, »jedkost« in »klicaj«), so opozorilni in opozarjajo na nevarnost za človekovo zdravje.

načinom ter okoliščinami izvedbe postopka izločevanja »kovin« ni bil seznanjen. Tega dne ni bilo mogoče zaznati neprimernega vonja oziroma smradu, saj so delavci podjetja šele urejali brežino bazenov in v njih točili vodo.

Opustitev dolžnosti obveščanja prebivalcev

Kljub temu da rezultati vzorcev, ki jih je odvzel mobilni laboratorij ELME, še niso znani, LIM pričakuje od podjetja *Termit*, da seznanijo lokalno skupnost, kaj točno se v bazenih izvaja, kaj je namen aktivnosti na območju, kjer sicer velja prepoved aktivnosti povezanih s predelavo odpadkov ter pojasni,

zakaj podjetje ni obvestilo okoliških prebivalcev o predvidenih aktivnostih na deponiji ter pričakovanim neznosnim smradu, za katerega bi izvajalci projekta morali vedeti in o tem obvestiti lokalno skupnost. Po prepričanju LIM je zaradi opustitve obveščanja javnosti prišlo do vznemirjenosti okoliških prebivalcev.

Istočasno LIM poziva vodstvo podjetja, da zagotovi primerno zavarovanje bazenov, kajti neposredna bližina javne poti, ki jo uporabljajo tudi okoliški prebivalci, predstavlja neposredno nevarnost za zdravje, varnost in premoženje ljudi. Zavarovanje bazenov samo z rdečim trakom ne more biti primerno zavarovanje, kajti že sama bližina spornih bazenov od javne poti (okoli dveh metrov) predstavlja nevarnost za človekovo zdravje in okolje. Fotografije položaja bazenov ob javnih poteh in ostale aktivnosti LIM v povezavi s predelavo odpadkov podjetja, lahko preverite na javno dostopni FB strani LIM-Moravče.

Vodstvu Termita ni več možno zaupati

Dosedanje izkušnje okoliškega prebivalstva s podjetjem *Termit* glede problematike sporne predelave odpadkov so skrajno slabe, zaradi česar med ljudmi ni več zaupanja. Dodatno pa jih je panično vznemiril in prestrašil nevzdržen smrad, kar je preverljivo iz več prijav posameznikov na interventno številki 113 in 112 ter predstavniku LIM. Slednji poziva predstavnike podjetja *Termit*, da javno predstavi aktivnosti podjetja povezane s predelavo odpadkov (tudi »pesek« v bazenu je

odpadek) in drugih postopkov, ki niso povezani z njihovo primarno dejavnostjo, in da se razložijo njihov namen in pričakovani rezultati »očiščevanja kovin« iz njim lastnega odpadka. Ob tem se lahko ponovno vprašamo, od kod težke kovine, če zatrjujejo, da gre za nenevarne in inertne odpadke.

Istočasno pozivamo vodstvo podjetja, da preneha s samovoljo in se končno prične obnašati družbeno odgovorno ter začne tvorno sodelovati z lokalno skupnostjo.

ODPRTO PISMO VODSTVU PODJETJA IAK IN PREBIVALCEM MORAVŠKE DOLINE

BESEDILO: MAG. MATJAŽ MAROLT, FOTOGRAFIJA: ARHIV LIM

Čista pitna voda je dragocen naravni vir, ki ga pogosto primanjkuje. Res, da k sreči zaenkrat še ne pri nas v Moravški dolini, vendar kako dolgo bo še tako?

Danes več kot milijarda ljudi po svetu nima dostopa do tekoče pitne vode, do leta 2025 pa bosta dve tretjini Zemljanov živeli z občasnimi ali stalnimi prekinitvami dobave vode. Strokovnjaki opozarjajo, da bodo zaradi podnebnih sprememb sušna obdobja v 21. stoletju vedno daljša in vse hujša. V naši Moravški dolini pa niso samo podnebne spremembe tiste, ki nas morajo skrbeti.

Problematika morebitnega pomanjkanja čiste tekoče pitne vode se zato tiče tudi Moravške doline, ki je še vedno prava oaza »čiste« vode. Ta prispevek pišem v imenu krajanov Dešna, da vas seznanim s težavami domačinov v Dešnu in okolici, povezanimi

s postopkom pridobivanja apna za potrebe obratovanja podjetja IAK (Industrija apna Kresnice) in posledicami njihovega delovanja na vodooskrbni sistem v Moravški dolini.

Dešen in kamnolom Ušenišče 2

Kraj Dešen se nahaja na skrajnem jugovzhodnem delu občine Moravče. V zgodovinskih zapisih je vas prvič omenjena v fevdnih dokumentih leta 1425. Po popisu iz leta 2011 Dešen šteje 90 prebivalcev.

Nad vasjo Dešen obratuje kamnolom za pridobivanje apnenca, ki ga v kraju Kresnice uporabljajo za pridobivanje apna in kamene moke. Na pobočju kamnoloma na nadmorski višini 780 m se nahaja objekt, v katerem je naprava za mletje izkopanega apnenca. Zmleta kamnina nato po pobočju hriba

pada približno sto metrov na nižjo etažo. Tam jo naložijo na tovornjake in odpeljejo po lokalni cesti do transportne naprave v vasi Zapodje ali neposredno do obrata v naselju Kresnice.

Satelitska slika z označenimi vodnimi zajetji pod vznožjem kamnoloma IAK

Dragoceni vodni viri

V središču vasi Dešen se nahaja glavni vodni vir (Ušte nad Dešnom), ki oskrbuje vasi Dešen, Zg. Prekar, Sp. Prekar in Hrib nad Ribčami. Poleg glavnega vodnega vira se v vasi nahajajo še pomožni viri vode, za katere je podeljena vodna pravica krajanom vasi. V vasi Zapodje (Občina Litija) se nahaja zajetje Zapodje, ki oskrbuje naselja Zapodje, Jesenje, Zgornji in Spodnji Hotič in druga.

Območje kamnoloma in vrtače v okolici vrha grebena Žerenk hkrati predstavljajo vodonosno območje za vodni vir V-1 Ples, ki oskrbuje 3.498 prebivalcev občine Moravče.

Zato je pomembno, da opozorimo na negativne vplive na okolje, ki so posledica delovanja kamnoloma.

Vpliv prašenja na okolje

Na podlagi Uredbe o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11, 8/15 in 66/18) je podjetje IAK d. o. o. zavezano skrbeti za minimalne emisije prašnih delcev v zraku. Za ta namen je v postopku mletja za preprečitev prašenja v napravi za mletje vgrajen sistem dodajanja vode. Na podlagi fotografij z dne 20. februarja letos domačini v Dešnu upravičeno sklepajo, da podjetje teh ukrepov ne izvaja. Prav tako je omenjeno podjetje zavezano zmanjševanju dvigovanja prahu, ki nastaja pri transportu s tovornjaki. V ta namen bi morale podjetje »namakati« cestišče, vendar na podlagi fotografij, med njimi tudi ene z istega dne (20. februar), je videti (tako, kot domačini trdijo), da tovornjak, ki je namenjen namakanju cest, ne obratuje. Zaradi

Fotografija tovornega vozila za namakanje cestišča, ter odložene nevarne embalaže

zgoraj zapisanih okoliščin je na več mestih v vasi možno opaziti zelo moteče in zdravju nevarno odlaganje prahu.

Krajani so zaskrbljeni tudi zaradi pridobljenih podatkov projekta »Raziskave onesnaženosti tal v letu 2004 - ROTS 2004«, naročnika Ministrstva za okolje in prostor. Raziskava je pokazala opozorilne

Fotografija obratovanja mletne naprave na kamnolomu in povzročenega prašenja

vrednosti nevarnih snovi, kot so: kadmij, kobalt in svinec. Mesto vzorčenja se nahaja v radiju manj kot 1000 m od mletne naprave. Iz tega sklepajo, da je onesnaženo tudi naselje Dešen.

Z veliko verjetnostjo domačini trdijo, da se podobna zgodba, ki se sedaj dogaja pred očmi vse Slovenje v podjetju *Termit d. d.*, očitno dogaja tudi pri njih, glavni akter njihove zgodbe pa je podjetje IAK d. o. o.

Negativni vplivi na vodne vire

Na podlagi Odloka o vodovarstvenih območjih vodnih virov na območju občine Moravče (Uradni vestnik Občine Moravče, št. 01/01) so viri pitne vode v bližini območja kamnoloma (vodna vira Ples in Ušte-Dešen). Vodni vir Ušte-Dešen je bil v preteklosti že onesnažen z mineralnimi olji zaradi dejavnosti kamnoloma. Iz tega domačini ponovno

upravičeno sklepajo, da vse aktivnosti, ki se izvajajo v območju kamnoloma, vplivajo na kakovost vode, od katere so odvisni krajanje Dešna in drugih bližnjih vasi, hkrati pa obstaja resna grožnja onesnaženja vodnega vira Ples na dnu Moravške doline, kajti ne smemo zanemariti dejstva, da se tudi ta vodni vir »napaja« iz vodonosnega območja, v katerem se nahaja kamnolom. Tik pod grebenom Žerenk je podjetje izkopal več kot 20 m globoko kotanjo, v katero se z njenih sten steka padavinska voda. Na dnu kotanje se nabira apnenčast mulj, ki dodatno prispeva k »trdoti« vode, nad katero se odjemalci pitne vode iz vodonosnika Ples (Moravče) stalno pritožujejo. Poleg tega je, po mnenju domačinov Dešna, mulj pomešan z verjetno onesnaženimi snovmi, ki nastajajo med proizvodnjo. Umetna kotanja se kot krater zajeda v apnenčast greben. Voda, ki se iz kotanje kot skalna voda pretaka skozi plasti apnenca ima slabo samočistilno sposobnost, kar je verjetno razlog za slabšo kakovost pitne vode v vodonosnikih na obeh straneh grebena.

Zaradi že omenjenega procesa mletja prihaja do povečane hrupne obremenitve na območju KS Dešen. Najbolj izpostavljene so stanovanjske hiše na naslovih Dešen 13, 16, 17, 18, 20 in 20a.

Poškodbe infrastrukture zaradi plazanja zemljin

Zaradi aktivnosti kamnoloma se je v preteklosti na območju KS Dešen pojavilo več plazov, za katere je podjetje prevzelo odgovornost in v nekaterih primerih tudi saniralo nastalo škodo. V zadnjih letih so krajanje opazili več novo sproženih plazov v neposrednem vplivnem območju kamnoloma, ki so poškodovali lokalne ceste. Podjetje omenjenih novih plazov do danes ni saniralo. Zaskrbljujoč je preverljiv podatek, da so poleg cest ogrožene tudi hiše. Krajanje ogroženih hiš upravičeno živijo v stalnem strahu pred sproženjem zemeljskih plazov. Njihov strah je upravičen, saj dejansko živijo v smrtni nevarnosti.

Na območju KS Dešen podjetje *Geoplin d. o. o.* Ljubljana redno izvaja meritve premikanja in posedanja terena zaradi lastnega plinovoda, ki so ga morali v preteklosti že večkrat sanirati. Zaradi omenjenih plazov je v letu 2018 podjetje *Geoplin d. o. o.* izvedlo alternativno traso plinovoda po geološko stabilnejšem terenu zunaj območja KS Dešen. Sprašujem se, kdo bo nosil odgovornost, ko se bo sprožil zemeljski plaz zaradi aktivnosti podjetja IAK. Posledice proženja zemeljskih plazov so praviloma katastrofalne! Zato skupaj s krajanje

Dešna opozarjamo akterje in pristojne državne organe na morebitno katastrofo.

Neizvajanje sanacije že izkoriščenega območja

Na podlagi rudarskega dovoljenja so vsa podjetja v Republiki Sloveniji zavezana k sanaciji »pridobivalnih« območij. V primeru kamnoloma podjetja IAK se sanacija že izkoriščenih površin ne izvaja. Nihče ne zna pojasnit, zakaj je temu tako – ne vodstvo podjetja, ne država. Vam je zgodba znana?

Odlaganje odpadkov

Na podlagi fotografij z dne 20. februar domačini ugotavljajo, da podjetje odlaga na območju kamnoloma nenevarne in tudi nevarne odpadke, ki predstavljajo grožnjo za »naše« vodne vire. Ponovno podobna zgodba kot jo Moravška dolina že pozna.

Krajanom je prekipelo

Zaradi vseh navedenih negativnih vplivov na okolje so se krajanje KS Dešen odločili ustanoviti ljudsko iniciativo, ta pa se je povezala z Ljudsko iniciativo Moravče, ki je dejavna na področju, tudi za njih, »sporne« dejavnosti podjetja Termit. Podobno kot LIM Moravče, tudi oni odločno zahtevajo ukinitve dejavnosti kamnoloma, vse dotlej, dokler se stanje na terenu ne izboljša. Domačini upravičeno in z vso odgovornostjo trdijo, da se stanje v zadnjih dvajsetih letih, od kar je dejavnost v zasebni lasti, samo poslabšuje. Trdijo, da podjetje IAK d. o. o. ne spoštuje okoljske zakonodaje in je neodzivno za njihove vsakodnevne težave, ki so povezane z delovanjem podjetja IAK. Slednjemu pa je mar le za lasten obstoj in profit, medtem ko jim je za zdravje krajanov Dešna in okolice in navsezadnje tudi vseh prebivalcev Moravške doline, le malo mar.

Prebivalci Dešna in okolice, njihove ljudske iniciative in člani Ljudske iniciative Moravče pričakujemo, da bo župan dr. Milan Balažič ravnal podobno kot v primeru Termit d. d. in se bo odločno postavil v bran ljudi in ne kapitalu. Istočasno ga sprašujemo, kaj bo ukrenil, da se stanje v naših »hribih« izboljša, kajti ne pozabite drage Moravčanke in Moravčani, brez vode s Plesa tudi iz vaših pip ne bo pritekla voda!

Zaključujem z mislijo: VODA, ZIBELKA ŽIVLJENJA!

Odgovor na rezultate nadzora nad delom inšpektorjev za okolje

BESEDILO: DR. JURIJ KOČAR IN MAG. MATJAŽ MAROLT

V Ljudski iniciativi Moravče izražamo začudenje, če ne ogorčenje, nad sklepi nadzora dela inšpektorjev na območju deponije *Termit d. d.*, ki jih je izdala komisija po nalogu ministra za okolje in prostor Simona Zajca.

Ignoranca inšpektorjev na območju sporne deponije v Moravčah se je pokazala že v postopku predelave elektrofiltrskega pepela iz podjetja *TE-TOL*. Nedavno je v Trbovljah pristojni inšpektor nemudoma odredil zaustavitev predelave pepela, ko je ugotovil, da ta ni pokrit, da se praši v okolje in da ni pod nadstrešnico. V dokaznem gradivu *LIM* hranimo tudi fotografije in video posnetke, ki nazorno prikazujejo napačno predelavo, odlaganje in skladiščenje pepela. V primeru *Termita* so inšpektorji vedno pregledovali samo dokumentacijo, medtem ko si nikoli niso umazali čevljev z moravškim blatom (pričevanja inšpektorja na sodišču iz dokaznega materiala, ki ga hrani *LIM*).

Ob nadzoru predelave, odlaganja in skladiščenja elektrofiltrskega pepela v Termitu so inšpektorji vedno pregledovali samo dokumentacijo, medtem ko si nikoli niso umazali čevljev z moravškim blatom.

Obenem izražamo razočaranje nad ignoranco ministrstva, ki jo je deležna Ljudska iniciativa Moravče. Na zadnjem sestanku z ministrom Zajcem, na dan razgrnitve rezultatov raziskave *ARSO*, smo se dogovorili, da bomo aktivno vključeni v postopek ugotavljanja vseh izvedenih aktivnosti pri pridobivanju okoljevarstvenega dovoljenja. *LIM* je pisno obveščal ministrstvo o nezakonitih dokumentih, ki so jih izdali. Njihovega odgovora *LIM* ni nikoli prejel, njihova obljuba o sodelovanju pa do danes ni bila izpolnjena. *MOP* na vsako našo prijavo odgovarja, da ne ugotovi nepravilnosti, medtem ko nima poguma, da bi se soočil z našimi obtožbami, neizpodbitnimi dokazi in nas povabil k sodelovanju.

Opravljen analiza *ARSO* je pokazala onesnaženost tal in podzemnih ter izcednih vod. Ministrstvo pozivamo naj pojasni, od kod onesnaženje? Kaj ga povzroča? Ali je od kmetov, kot trdijo v podjetju? Če je, potem naj »zaprejo« kmete. Tega seveda ne bo potrebno narediti, saj smo v *LIM* prepričani, da temu ni tako. Obenem pa sprašujemo kmete, kaj bodo storili s tistimi, ki ves čas s prstom kažejo na njih; nazadnje na *Termitovi* julijski novinarski konferenci.

Čudež v Moravčah ali kako je prej slepa država spregledala

BESEDILO: DR. MILAN BALAZIČ

Ministrstvo za okolje in prostor je 20. avgusta javnost obvestilo, da je tričlanska komisija izvedla nadzor nad delom inšpektorjev, ki so nadzirali delo podjetja *Termit*. Rezultati monitoringov naj bi izkazovali, da omenjeno podjetje deluje v skladu z okoljevarstvenim dovoljenjem, zato inšpektorji niso ukrepali. Stanje analiz podzemne vode naj bi bilo dobro, prav tako ni bilo nobenih indicev, ki bi kazali na okoljsko škodo. Zaradi novih dejstev pa je pristojni inšpektor julija 2019 nemudoma odredil pre-poved nadaljnje predelave odpadkov.

Ministra za okolje in prostor g. Simona Zajca sprašujem, kako je mogoče, da so inšpektorji od leta 2012 do polovice leta 2019 lahko ugotavljali, da je na deponiji *Termita* vse v najlepšem redu, potem pa julija 2019 nenadoma čez noč ugotovili, da je vse narobe? Da so znatno presežene kritične vrednosti za arzen, baker, kadmij, krom, nikelj, svinec, cink, fluoride itd.?

Kako je mogoče, da so inšpektorji leta opravljali nadzor, ki je kazal idilično stanje, potem pa nekega lepega dne ugotovili, da zaradi škodljivih učinkov na človeka in okolje onesnažena tla niso več primerna za pridelavo rastlin za prehrano ljudi?

Kako je mogoče, da smo pred julijem 2019 živeli v pravljичnem svetu čiste narave, potem pa smo se v hipu znašli sredi okoljske škode, onesnaženosti tal in močno onesnažene podtalnice?

In navsezadnje, kako je mogoče, da Ministrstvo za okolje in prostor še ni Termitu trajno odvzelo okoljevarstveno dovoljenje, če samo ugotavlja, da gre v Moravčah za »neposredno nevarnost dodatnega čezmernega obremenjevanja okolja« s pogubnim vplivom na zdravje ljudi? Ministra Zajca prosim, da odgovori na zastavljena vprašanja, da si bomo lahko razložili, kako je v Moravčah država čudežno spregledala, prej pa ni videla nič – in obakrat je bilo vse po predpisih.

Izbira toplotne črpalke v petih korakih

BESEDILO IN FOTOGRAFIJA: ROBERT ŽIBRIK

Toplotne črpalke so trend in danes najpogostejša odločitev ob prenovi ali novogradnji ogrevalnega sistema. Pomisleki glede zmogljivosti ogrevanja so le še spomin iz preteklosti. Strahu pred nepoznano tehnologijo ni več. Vse več uporabnikov pričakuje komfort in se ne želi več vsakodnevno ukvarjati s pečmi na trda goriva, ko se enkrat odločijo za menjavo kurilne naprave. Vedno bolj se tudi zavedamo vpliva onesnaženega zraka na naše zdravje in dobro počutje. Lepo je vdihniti čist, svež zrak ob mrzlih zimskih jutrih, ko se odpravljamo od doma. Smo k temu prispevali tudi sami, ali pa smo zakurili svojo »štadlerco« in zadimili sosede? Ob hitrih globalnih klimatskih spremembah se tudi vse bolj zavedamo odgovornosti do prihodnjih rodov. Kakšen svet jim bomo zapustili?

Subvencija Eko sklada

Odkar pri *Eko skladu* lahko ob nakupu toplotne črpalke dobimo kredit in/ali subvencijo v višini kar 2.500 evrov, so toplotne črpalke cenovno povsem konkurenčne drugim ogrevalnim napravam, stroški ogrevanja z njimi pa so že tako med najnižjimi. V primerjavi s kurilnim oljem ali utekočinjenim naftnim plinom so kar trikrat nižji. Z novim razpisom je *Eko sklad* bistveno poenostavil postopek pridobitve subvencije.

Kakšna bo moja nova toplotna črpalka?

Marsikdo je že sprejel odločitev, da bo imel toplotno črpalco, a so ga pred nakupom ustavile številne dileme: Katero naj izberem? Zrak-voda ali voda-voda? Naj bo klasična evropska v kompaktni zunanji izvedbi z velikim zalogovnikom v kurilnici ali pa naj bo sodobna japonska v ločeni izvedbi z notranjo in zunanjo enoto? Ali se splača investirati v sončni kolektor na strehi? Kaj pa stara peč, naj jo odstranim ali obdržim za bivalentno ogrevanje s toplotno črpalco? Pred nakupom si vsekakor priskrbite več ponudb različnih izvajalcev in jih povprašajte za nasvet. Tudi če bodo njihovi napotki različni, boste tako lažje razrešili večino dilem. Predvsem upoštevajte, da mora toplotna črpalca tudi pri zelo nizkih zunanjih temperaturah (-15 °C) imeti še dovolj moči za ogrevanje hiše. Če živite v strnjem naselju, naj bo zunanja enota čim tišja.

Primerjava med najboljšimi

V mesecu oktobru pripravljamo brezplačen izobraževalni seminar na temo Izbira toplotne črpalke v 5 korakih. Predstavili vam bodo ponudbo in letošnje novosti nekaj v svetu najbolj uveljavljenih proizvajalcev in naredili primerjavo ključnih razlik med njimi glede zmogljivosti ogrevanja pri nizkih zunanjih temperaturah, glasnosti zunanje enote, cene, garancijskih pogojev in še česa. Poudarek bo na napravah tipa zrak-voda za radiatorsko ogrevanje.

Ob koncu seminarja bo vsak udeleženec vedel, katera toplotna črpalca najbolj ustreza njegovim pričakovanjem. Seminar bo vodil Robert Žibrik, udeležba je brezplačna, obvezna pa je prijava na telefon številka 041 692 410 in sicer do petka, 4. oktobra 2019. O lokaciji (Moravče ali v bližini) in terminu predavanja bomo vse prijavljene pravočasno obvestili, ko bo znano število prijav.

»Ko kruhek pade ti na tla ...

... poberi in poljubi ga.« Tako so učili našo generacijo, vse generacije pred nami in verjetno še kakšno za nami. To, da se kruh vedno pogosteje znajde v smetnjakih, več ne preseneča. Morda je kriva pre nizka cena pšenice in kruha, napačen odnos do hrane, morda to, da smo presita družba? O tem bi lahko na dolgo razpravljali, pa verjetno ne bi prišli do enoznačnega odgovora. Tokrat je v uredništvo prispela spodnja fotografija, ki jo je poslal bralec s pripisom, da nas prosi, da jo objavimo. Prva zadeva, ki zbode, je kruh v smeteh. Druga pa ekološka nepismenost oziroma kar splošna nerazgledanost tistega, ki je kruh pustil na ekološkem otoku, namenjenemu zbiranju odpadnega papirja, elektronike in steklovine. Kruh ne sodi v nobeno od naštetih skupin. V najslabšem primeru sodi med organske odpadke, še bolje pa je, če se uporabi za to, čemur je namenjen. Za hrano. Če ni več dober za ljudi, pa za živali. Žal pa se v zabojnikih za papir znajde prepogosto tudi plastika, blago in celo mešani odpadki. Pred nekaj meseci je bil moder zabojnik poln praznih pločevink od piva, ki so bile »lično« spravljeni v povsem nove plastične nakupovalne vrečke. **Zakaj so nekateri prepričani, da morajo drugi ljudje namesto njih delati in očitno tudi misliti? Upam, da bodo otroci in mladi res obrnili novo stran v odnosu do okolja. In kruha!**

Občina Moravče na podlagi 8. člena Pravilnika o ohranjanju in spodbujanju razvoja kmetijstva in podeželja v občini Moravče za programsko obdobje 2015–2020 (Uradni vestnik Občine Moravče, št. 3/15, 6/15, 8/15 in 6/19), Pravilnika o postopkih za izvrševanje proračuna Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 50/07, 61/08 in 99/09 - ZIPRS1011 in 3/13, 81/16) ter Odloka o proračunu Občine Moravče za leto 2019 (Uradni vestnik Občine Moravče, št. 8/18, 3/19 in 6/19) objavlja

Javni razpis za dodelitev državnih pomoči za programe ohranjanja in spodbujanja razvoja kmetijstva in podeželja v Občini Moravče v letu 2019

I. PREDMET JAVNEGA RAZPISA

Občina Moravče razpisuje nepovratna finančna sredstva za programe ohranjanja in spodbujanja razvoja kmetijstva in podeželja na območju občine Moravče v letu 2019, ki se dodeljujejo po pravilih o dodeljevanju državnih pomoči v kmetijstvu, skladno z Uredbo komisije (EU) št. 1407/2013. Občina Moravče bo dodelila nepovratna finančna sredstva za sledeče ukrepe:

Pomoči »de minimis«:

a) UKREP 12: Pomoč za gozdarstvo – sofinanciranje izgradnje gozdnih vlak (Uredba komisije (EU) št. 1407/2013)

II. VIŠINA RAZPISANIH SREDSTEV

Sredstva v skupni višini 10.000 EUR so zagotovljena v proračunu Občine Moravče za leto 2019.

Višina sredstev po posameznih ukrepih

1. Pomoči »de minimis«

- Za UKREP 12: Pomoč za gozdarstvo – sofinanciranje izgradnje gozdnih vlak: 10.000,00 EUR

Sredstva se bodo dodeljevala na podlagi pogojev in meril, ki so sestavni del tega javnega razpisa ter skladno s Pravilnikom o ohranjanju in spodbujanju razvoja kmetijstva in podeželja v občini Moravče za programsko obdobje 2015–2020.

V kolikor bo glede na število vlog in višino upravičenih stroškov predvidenih sredstev za javni razpis premalo, se bodo vsem upravičencem dodeljena sredstva sorazmerno znižala.

III. UKREPI

1. Pomoč za gozdarstvo – sofinanciranje izgradnje gozdnih vlak

Pomoč se lahko dodeli za namen izgradnje gozdnih vlak.

Upravičeni stroški:

- stroški, ki nastanejo z izgradnjo gozdnih vlak (delo z bagrom ali rovokopačem, žlica ali udarno kladivo).

Upravičenci do pomoči:

- kmetijska gospodarstva, ki so vpisana v register kmetijskih gospodarstev in imajo v lasti oziroma zakupu gozdne parcele/površine na območju občine, in sicer najmanj 1 ha.

Pogoji za pridobitev sredstev:

Poleg popolne vloge je potrebno predložiti še:

- elaborat gozdnih vlak s strani Zavoda za gozdove Slovenije,
- soglasja vseh lastnikov gozdnih parcel, preko katerih poteka gozdna vlaka.

Finančne določbe:

- najvišji delež pomoči znaša do 50 % upravičenih stroškov;
- najvišji skupni znesek za posamezno naložbo lahko znaša do 2.500 EUR;
- finančna pomoč se dodeli v obliki nepovratnih sredstev.

IV. VLOGA

Vlagatelji oddajo popolno vlogo, ki vsebuje:

- izpolnjen prijavi obrazec: »Prijava na javni razpis za dodelitev državnih pomoči za programe ohranjanja in spodbujanja razvoja kmetijstva in podeželja v občini Moravče v letu 2019«,
- obvezne priloge k vlogi (dodatna dokumentacija), ki so navedene pri ukrepu in s katerimi dokazujejo izpolnjevanje pogojev za ukrep, določene v tem razpisu.

Prijavi obrazec – vloga je na voljo od dneva objave tega javnega razpisa do izteka prijavnega roka na sedežu Občine Moravče, Vegova ulica 9, 1251 Moravče in na spletni strani www.moravce.si

V. OBRAVNAVA VLOG

Postopek javnega razpisa vodi strokovna komisija, ki jo imenuje župan. O dodelitvi sredstev upravičencem po tem razpisu odloča na predlog strokovne komisije pooblaščen oseba, imenovana s strani župana.

Pravnomočna odločba bo podlaga za sklenitev pogodbe o sofinanciranju. V pogodbi se bodo podrobneje uredili način in pogoji koriščenja odobrenih sredstev. Sredstva se bodo izplačala po že izvedeni naložbi. Podlaga za izplačilo bodo poleg sklenjene pogodbe tudi predloženi računi za izvedeno naložbo, ustrezna dokazila o plačilu računov, ki jih bo upravičenec predložil po končani naložbi ter zapisnik o opravljenem ogledu realizirane naložbe, ki ga bo opravila tričlanska komisija občinske uprave Občine Moravče.

VI. ROK ZA PRIJAVO

Rok za prijavo na javni razpis je četrtek, **10. oktober 2019**. Prijave z izpolnjenimi obrazci morajo biti oddane osebno v glavni pisarni ali s priporočeno pošto na naslov: Občina Moravče, Vegova ulica 9, 1251 Moravče, v zaprti kuverti s pripisom »JAVNI RAZPIS – KMETIJSTVO 2019– NE ODPIRAJ«.

VII. DODATNE INFORMACIJE

Dodatne informacije lahko dobite na telefonski številki 01/724-71-40. Kontaktna oseba je Sara Flis.

Novi most bo preprečil poplave

Vsredo, 21. avgusta 2019, je župan občine Moravče z Romanom Štrukljem, direktorjem podjetja Lavaco, podpisal pogodbo za začetek gradnje novega mostu čez Drtijiščico pri Serjučah. Ta gradnja je pomembna zato, ker bo novi most preprečil poplave v Moravški dolini, ki so se redno pojavljale ob vseh večjih nalivih, nazadnje 13. julija lanskega leta.

Ob starem mostu je namreč zastajala voda, ki je potem zalivala objekte po dolini. Po zgraditvi novega mostu bodo takšne poplave končno postale zgodovina.

Na javni poti JP 763251 v Serjučah bo izvedena rekonstrukcija na skupni dolžini 95 m. Zaradi dviga cestne nivelete na mestu novega mostu bo potrebna še rekonstrukcija lokalne ceste LC264201 Soteska – Negastrn na dolžini 40 m. V sklopu gradbenih del na cestnem odseku bo odstranjen stari most in na istem mestu zgrajen nadomestni premostitveni objekt. Na cestnem odseku bo urejen še poddimenzioniran cevni prepust na potoku Selščica z večjo pravokotno premostitvijo in saniran obstoječi ločni most na mrtvem kanalu Drtijiščice brez spremembe pretočnega profila. Struga Drtijiščice se bo gor- in dolvodno ob mostu regulirala na skupni dolžini 55 m, struga Selščice pa pretežno dolvodno v skupni dolžini 60 m. Na območju posega bo obnovljen vodovod z vgradnjo ustreznih armatur in novih cevi v dolžini 140 m. Vsa gradbena dela za potrebe zveznosti ostale gospodarske infrastrukture na območju se izvedejo skladno s pridobljenimi soglasji upravljavcev (plinovod, elektroenergetski vodi, komunikacije). Obveščamo prebivalce, da bo v času gradbenih del spremenjen prometni režim za dostop do naselja Serjuče. Obvoz bo urejen. Gradnja mostu bo predvidoma trajala 3 mesece.

Poklon vsem žrtvam totalitarnih režimov

Župan občine Moravče dr. Milan Balažič je v petek, 23. avgusta, v parku v središču Moravč prižgal sveči pri spomenikih padlim partizanom in žrtvam poveljnih pobojev. S tem pietetnim dejanjem je obeležil evropski dan spomina na žrtve nacizma in stalinizma, dan vseevropskega spominjanja žrtev totalitarnih diktatur v Evropi dvajsetega stoletja. Evropski parlament se je z Resolucijo o evropski zavesti in totalitarizmu, ki jo je sprejel aprila 2009, zavzel za njegovo uveljavitev po celotni Evropi. Določitev 23. avgusta kot dneva spomina na žrtve je podprla tudi Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi z razglasitvijo Vilenske izjave začetek julija leta 2009.

Dan, ki so ga določili (23. avgust), sovпада z dnevom podpisa pakta Ribbentrop-Molotov, v katerem sta nacistična Nemčija in komunistična Sovjetska zveza podpisali sporazum o medsebojni razdelitvi vzhodne Evrope. Ta dogodek je pomenil dogovor dveh najhujših oblik totalitarizma v zgodovini človeštva. Ta in poznejši dogodki v drugi svetovni vojni so usodno vplivali tudi na slovenske delitve: slovensko domobranstvo je priseglo vodji nacistične Nemčije Hitlerju, osvobodilno slovensko partizanstvo pa je bilo podrejeno komunistični partiji.

Namen dneva spomina je ohranjanje spomina na žrtve množičnih izgonov in pobojev, obenem pa tudi spodbujanje demokratičnih vrednot z namenom krepitve miru in stabilnosti v Evropi. V Sloveniji je bil dan spomina na žrtve sprejet na seji vlade 8. avgusta 2012. Spominjajmo se tudi zato, da se nikdar ne bi ponovilo.

Župan dr. Milan Balažič imenoval varuha pravic občanov

Vponedeljek, 2. septembra, je župan občine Moravče dr. Milan Balažič odprl pisarno varuha pravic občanov. Že pred tem je na to mesto imenoval Stanislava Ravnikarja, ki se je v občini, pa tudi širše, dolga leta ukvarjal s problematiko socialnih pravic občanov. Naloga varuhu pravic občanov je, da sprejema občanke in občane Moravč, prisluhne njihovim težavam, sprejema njihove pritožbe glede dela občinske uprave in tudi na drugih področjih, kjer so kršene njihove pravice. Naloga varuha pravic občanov je, da jim pomaga pri zaščiti njihovih pravic. Pri svojem delu tesno sodeluje z županom in mu predlaga rešitve posameznih primerov. Pisarna varuha pravic občanov se nahaja v zadnjem delu občinske zgradbe. Odprta je vsak ponedeljek od 10.00 do 12.00 in vsako sredo od 16.00 do 18.00. Z imenovanjem varuha pravic občanov se je v občini Moravče dvignila pravna kultura in razširila demokracija na lokalni ravni.

PGD Vrhpolje slavnostno obeležilo 90 let

Bilo je davnega leta 1929, ko so krajanje Vrhpolja z okolico spoznali, da je potrebno narediti odločilen korak pri zagotavljanju protipožarne varnosti in pomoči sokrajanom pri različnih nesrečah, predvsem naravnih. Tako so leta 1929 ustanovili *Gasilsko društvo Vrhpolje*, ki je letos avgusta ob svoji devetdeseti obletnici prevzelo v uporabo novo gasilsko vozilo za prevoz moštva in novozgrajeno garažo.

Praznovanje se je začelo v četrtek, 22. avgusta, ko je predsednik Anton Burja odprl slavnostno sejo društva, nadaljevalo se je v petek popoldan z veliko medobčinsko gasilsko vajo pod poveljstvom poveljnika PGD *Vrhpolje* Janeza Klopčiča in oglednikov vaje, podpoveljnika GZ Slovenije Klemena Repovža, predsednika GZ *Moravče* Ivana Lebarja, poveljnika GZ *Moravče* Janeza Povirka in predsednika domačega društva Antona Burje. Po končani vaji se je praznovanje nadaljevalo z veliko gasilsko veselico, na kateri je do jutranjih ur za zabavo poskrbela skupina *Mambo Kings*.

Vrhunec je praznovanje doseglo v soboto s slavnostno gasilsko parado in svečano podelitvijo priznanj GZ *Slovenije* zaslužnim članom društva. Priznanja jim je podelila namestnica predsednika GZ *Slovenije*, Janja Kramar Stanjko. Člani PGD *Vrhpolje* so prevzeli v uporabo tudi novo gasilsko vozilo GVM1 in novo garažo. Vozilo in garažo je blagoslovil vrhpoljski župnik Ivan Povšnar. Za "piko na i" pa je sledila veselica s skupino *Harmonk'n roll*, ki ji tudi močna nevihta ni pokvarila volje, zato je tudi vzdušje vseh prisotnih ostalo na primerni ravni. Morda pa je vseeno koga odvrnila od načrtovane udeležbe na veselici.

PGD *Vrhpolje* se iskreno zahvaljuje vsem članom in krajanom, *Občini Moravče*, GZ *Moravče*, botroma *Slikopleskarstvo Pirc* in *Mizarstvo Avbelj* ter vsem ostalim donatorjem. Vaša pomoč nam je omogočila lepo praznovanje in pridobitev vozila z garažo, ki bo služilo vsem krajanom.

Besedilo: Vinko Klopčič, Fotografija: Simon Burja

Zadovoljni udeleženci obiska pustolovskega parka GEOSS

Člani DK Tuštanj v pustolovskem parku GEOSS

BESEDILO: BOJANA DORIČ, FOTOGRAFIJA: BRANE CERAR

V prijetnem hladu gozda v Spodnji Slivni je urejen pustolovski park GEOSS. Opremljen je s številnimi progami na različnih višinah in različnih stopnjah zahtevnosti. Visoko v krošnjah so narejene ploščadi, na katerih je možno prespati ali preživeti dan v druženju ob hrani in pijači.

Stari pregovor pravi, da se dobro z dobrim povrne. Da to res drži, zelo dobro vedo v upravnem odboru Društva krajanov Tuštanj, ki svojih pridnih članov ne pozabijo in jim za uspešno opravljeno prvomajsko srečanje vse leto ponujajo različne izlete in dejavnosti.

Od adrenalinskih do bolj umirjenih aktivnosti

Ker je bilo vreme v zadnjih počitniških dneh sončno, suho in dnevi ter večeri prijetno topli, so se člani društva odločili za obisk pustolovskega parka Geoss v Spodnji Slivni pri Vačah.

Prijavilo se je veliko število mladih (po starosti in po srcu), željnih adrenalinskih preizkušenj v krošnjah dreves, kakor tudi tistih, ki se varneje počutijo na trdnih tleh.

Težko pričakovani petek je prišel. Iz Tuštanja je avtobus odpeljal v Spodnjo Slivno, ker jih je pričakal Bojan, vodja dogodivščin. Po krajšem sprehodu so prišli v bližnji gozd. Sprejel jih je prijeten hlad in oddaljeni zvoki. V gozdu so zagledali plezalne proge na različnih višinah od 1m nad tlemi do 25 metrov in označene z različnimi barvami od rumene, zelene, modre, rdeče, oranžne in najvišje zlate. Visoko v krošnjah so zagledali tudi ploščadi, na katerih je možno prespati ali pa imeti na njih piknik.

Pred uporabo plezalnih prog pustolovskega parka je potrebno pozorno poslušati navodila inštruktorjev.

Tudi za tiste, ki bolj zaupajo trdnim tlom, so v Sp. Slivni pripravili različne aktivnosti.

Pot je vodila mimo igrišča za najmlajše, imenovanega gibalnica, do lepo urejenega piknik prostora. Tam jih je že čakala dobrodošlica. Po uvodnem pozdravu predsednika društva Francija, sta vodji parka Miloš in Janez predstavila vsa edinstvena doživetja, ki jih park s svojo pestro in raznoliko ponudbo ponuja otrokom in odraslim v objemu narave. Ker so predvsem najmlajši že komaj čakali, da se dogodivščine začnejo, so se podali do inštruktorjev. Po kratkem tečaju so se opremljeni s pasovi, navodili in predvsem pričakovanji, povzpeli v krošnje dreves zelene trase. Pogumno so premagovali vse prepreke in jo tudi vsi uspešno zaključili. Najbolj zagnani so nadaljevali s premagovanjem ovir na višjih in težavnejših trasah, drugi pa so se pridružili tistim, ki so ostali na varnih tleh in se preizkusili v metanju podkvic in streljanju z lokom.

Ni dobrega izleta brez dobre malice

Za vse prazne želodčke sta poskrbela kuharja Stane in Drago z okusnimi in bogatimi jedmi. Po krajšem počitku in malici so se odpravili na orjaški spust, t.i. Zipline. Dolg je 915 m in je najdaljši v osrednji Sloveniji. Ponovno so poslušali navodila in priporočila in se nato po vrsti spustili po njem. Najmlajši udeleženci so se peljali v tandemu. Občutek letenja s hitrostjo do 60 kilometrov na uro je bil enkrat. Mnogi so spust ponovili večkrat. Popoldne se je neusmiljeno prevesilo v večer in s tem se je bližal tudi zaključek druženja v naravi. Prijetno utrujeni in ponosni, da so premagali ovire, polni novih doživetij ter lastnih zmag, so zapustili park prepričani, da ga še obiščejo in s seboj med prijazno osebje še koga pripeljejo.

Farno žegnanje - Jernejeva nedelja

BESEDILO: AJDA LALIČ, FOTOGRAFIJA: MATEVŽ ZAVERŠNIK

Na zadnjo nedeljo v avgustu *Župnija Peče* že več kot dvajset let pripravi farno žegnanje, tako imenovano *Jernejevo nedeljo*. Tudi letos je bilo temu tako in Pečani so zopet dokazali, da znajo s skupnimi močmi pripraviti prijetno srečanje, tako za domačine, kot tudi za obiskovalce, ki pridejo z vseh koncev Slovenije in tudi iz tujine.

Vabila na srečanje prejmejo vsi, ki so včasih tu živeli in so se odselili. Približno dvesto petdeset vabil tako roma po celi državi in tudi onkraj njenih meja; potujejo po celi Evropi, najdlje pa kar do Avstralije. In prav od tam smo letos zopet dobili obisk, ki nam je še posebej veliko pomenil. Tokrat je bilo žegnanje v znamenju zaključka obnovitvenih del, saj je po več kot desetletnem obnavljanju, z obnovitvijo stranskih oltarjev cerkev od zunaj in znotraj popolnoma obnovljena.

Slovesnost se je pričela na trgu pred cerkvijo, kjer je bil najprej blagoslov zdravilnih zelišč. Nato se je nadaljevala sveta maša, ki jo je ob domačem župniku Francu Povirku daroval pomožni škof msgr. dr. Franc Šuštar, ki je tudi blagoslovil obnovljena oltarja. Župnik in župljani so se pri maši zahvalili restavratorju, ki je odlično izvedel svoje delo, pa tudi Občini Moravče in županu dr. Milanu Balažicu. Občina je bila vsa leta razumevajoča in pripravljena finančno pomagati pri obnovitvenih delih.

Pri sveti maši smo se na kratko dotaknili tudi našega nekdanjega župnika, Franca Pirca, čigar 200-letnico prihoda v Peče praznujemo letos. Avtor knjige o njem, Bogomil Brvar, je spregovoril o Pircu in povabil na razstavo, ki je bila postavljena v dvorani gasilskega doma. Po sveti maši se je nadaljevalo veselo druženje ob pecivu peških gospodinj, najbolj željno pa so obiskovalci tudi tokrat čakali srečke. Srečelov na Jernejevi nedelji je že pregovorno zelo bogat, saj je večina izdelkov domačih. Služilo nam je tudi vreme in lepo sončno dopoldne je bilo napolnjeno s smehom, srečanji s starimi znanci in prijetnimi pogovori. Mnogi obiskovalci so ob odhajanju dejali, da že komaj čakajo, da bo leto naokrog in se spet srečamo na Jernejevi nedelji.

Srečno Koroška, pozdravljena Slovenija

BESEDILO: BRANKA BIZJAN, FOTOGRAFIJA: SEAD ČURAK

Turizem smo ljudje, radi rečemo in ta rek prav gotovo drži. Milan Kokalj, naš glasbenik in kulturni delavec že leta tke vezi med Moravčami in Beljakom na avstrijski Koroški. Po njegovi zaslugi smo se Moravčani tudi letos predstavili na prireditvi 76. Villacher Kirchtage v Beljaku, ki je potekala od 28. julija do 4. avgusta.

V ponedeljek, 28. avgusta, je bila prireditev pred mestno hišo z naslovom *Srečno Koroška, pozdravljena Slovenija*. Na tem slovenskem dnevu je sodelovalo sedem občin, med njimi tudi občina Moravče. Našo občino so predstavljali člani *Društva rokodelcev – Rokodelskega centra Moravče* in *ansambel Luka Razpotnika* iz Domžal, ki mu je mentor Milan Kokalj. Prostor pred mestno hišo je bil že v dopoldanskem času skoraj premajhen za vse, ki so prišli na to srečanje. *Rokodelci* so na stojnici predstavili rokodelske izdelke in promocijski material občine Moravče. Glasbeniki so na odru navduševali s slovensko glasbo. Pri moravški stojnici so se ustavili in »poklepetali« številni obiskovalci. Med njimi je bila tudi učiteljica Mija Gorjup, ki je v Moravčah učila angleščino. Preko rokodelcev lepo pozdravlja vse svoje učence in kolege učitelje. Obljubila je, da bo po dolgih letih ponovno prišla na obisk v Moravče. Ob enajstih je soorganizator in povezovalac prireditve Gerhard Lepuschitz na oder povabil predstavnike vseh sodelujočih občin, kjer jih je pozdravila in se zahvalila za sodelovanje, podžupanja Beljaka Gerda Sandrieser in jim izročila priložnostna darila. Slovenci so ji v zahvalo izročili svoja darila, ki jih je z veseljem sprejela in vsem zaželela, da se prihodnje leto ponovno srečajo.

Predstavniki slovenskih občin, na desni podžupanja Beljaka Gerda Sandrieser

Na takih dogodkih se sklepajo nova poznanstva in dogovori. Rokodelci smo se dogovorili z direktorjem Turizma Bled, da naslednje leto Moravče gostujejo na Bledu. Z županom Globasnice iz avstrijske Koroške smo se dogovorili za sodelovanje na njihovi vsakoletni prireditvi ob velikem Šmarnu.

Dan je kar prehitro minil, še zadnje zahvalo je izrekel povezovalac prireditve Gerhard Lepuschitz in napovedal Alpski kvintet iz Mengša, ki je goste zabaval pozno v noč.

Rokodelski praznik na gradu Tuštanj

BESEDILO IN FOTOGRAFIJA: TATJANA ČOP

Zdaj, ko nas že mrazi, se je prav prijetno spomniti toplih junijskih dni. Takšna je bila tudi druga junijska nedelja, ko so grad Tuštanj »zasedli« moravški rokodelci in rokodelke.

Dogodki, ki jih organizira *Društvo rokodelcev – Rokodelski center Moravče*, so vedno odlično obiskani, saj je to priložnost ne le za ogled prikazov rokodelskega dela in nakup izvornih izdelkov, pač pa tudi za druženje z moravškimi in gostujočimi rokodelci, ki radi delijo svoje znanje.

Rožnik je slovensko ime za junij – z razlogom. Tam, kjer razstavljajo moravške rokodelke je težko ločiti prave rože od tistih iz krep papirja.

Rokodelski dan pa ne bi bil tako poseben, če nam ne bi delali družbo tudi člani drugih moravških društev – tokrat so to bili: *Društvo krajanov Spodnji in Zgornji Tuštanj*, *Turistično društvo*, *zeliščarska sekcija DU*, *Mažoretno društvo Moravške Lilije* in članice *Društva podeželskih žena Moravče*, ki so obiskovalce navdušile s sveže ocvrtimi krofi.

Za prijazno gostoljubje se zahvaljujemo družinama Pirnat. Druženje so sklenile mažoretke, Moravške Lilije. **Vi pa si že danes v koledar zabeležite, da se srečamo v Tuštanju 14. junija prihodnje leto.**

Pod mogočno grajsko platano so se predstavljali rokodelci iz različnih slovenskih krajev

Pletarska šola Iztoka Urbanije na ekskurziji po Češki

BESEDILO: BOJANA DORIČ, FOTOGRAFIJA: MILAN JAZBEC

Čeprav se je pletarska šola Iztoka Urbanije z razstavo izdelkov zaključila že meseca aprila, so nekateri ljubitelji teh ročnih spretnosti nadaljevali s pletenjem različnih izdelkov za potrebe Društva krajanov Tuštanj in za ostale organizacije, ki jim pleteni izdelki pridejo prav ob različnih priložnostih.

Za vse te pridne člane je Iztok organiziral že tretji izlet na Češko, na Moravsko. V ponedeljek, 12. avgusta, so se preko mejnega prehoda Šentilj, čez Avstrijo in mejni prehod Mikulov, pripeljali v Olomouc. Mesto Olomouc leži na V delu Češke republike ob reki Moravi. Včasih je bilo to glavno mesto Moravske, danes je to vlogo prevzelo mesto Brno. Olomouc je pravi kulturno-zgodovinski biser. Sprehodili so se po starem mestnem jedru in si ogledali številne spomenike in stavbno dediščino iz preteklosti. Pot so nadaljevali v manjše mesto Prostejov, kjer so se nastanili. Že naslednji dan so obiskali Moravski Kras s preko 1000 podzemnimi jamami, od katerih je najlepših pet urejenih za turistične ogleda. Ogledali so si Punkevno in Katarinsko jamo. Obe jami se nahajata v globoki soteski, ki se začne z Mocočovim breznom (mačehinim breznom). Ime je brezno dobilo po legendi o hudobni mačehi in ubogi pastorki. Z gondolo so se spustili v sotesko in v vznožju se je pokazala Punkevna podzemna jama, ki je dolga 1,2 km in polna čudovitih podzemnih stvaritev. Iz podzemlja so se po dolgih in ozkih kanalih pripeljali z ladjico. Ker je bila Katarinska jama v bližini, so se z vlakcem odpeljali do nje. Jama slovi po veliki dvorani, ki jo zaradi svoje akustičnosti uporabljajo za koncerte. Vlakec jih je pozno popoldan ponovno pripeljal do gondole, s katero so se povzpeli na izhodišče svojega izleta. Zadovoljni in prijetno utrujeni so se vrnili v Prostejov, ker so si ogledali še staro mestno jedro.

Drugi dan v znamenju gradov

Naslednji dan so bili na vrsti ogled gradu in muzeja papirja v Velikem Losinyu, ki leži na severnem delu Moravske. Vožnja po pokrajini je hitro minila, ker so si lahko ogledovali prostrana polja pšenice, sončnic, vetrnih mlinov, številne vasi in gradove.

Predhodnica gradu v Velikem Losinyu je bila trdnjava zgrajena v 16. stoletju. Grad je skozi zgodovino preživel 30-letno versko vojno, preganjanje čarovnic in številne lastnike, ki so ga dograjevali in izboljševali. Danes je grad v državni lasti in je eden od številnih gradov na Češkem, ki je razglašen za narodno kulturno dediščino in namenjen turističnim ogledom.

V mestu je bil tudi Muzej papirja. Začetki izdelovanja papirja so segali v 16. stoletje. Ogledali so si številne naprave in pripomočke za ročno izdelovanje papirja iz lanu z dodatki starega papirja. Na zaključku so si v živo ogledali prikaz ročnega izdelovanja papirja po starem postopku.

poti domov ustavili v mestu Lednice in si ogledali grad in peščene skulpture. Grad Lednice leži tik ob avstrijski meji in je znana turistična točka, ki slovi po lepoti, arhitekturnem bogastvu, čudovitih vrtovih in z minaretom brez mošeje, ki ga je postavila iz neznanega vzroka Liechtensteinska kraljeva družina, ki je bivala v njem.

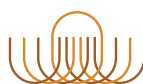
Domov so se vrnili polni novih spoznanj in vtisov z upanjem, da jih bo Iztok naslednje leto spet popeljal raziskovat brezmejne lepote Češke.

Vabilo na tečaj pletenja košar

Pletenje košev in košar je bila včasih splošno razširjena ljudska obrt, ki jo dandanes obvladajo le redki. Na veselje pletarjev se v zadnjem času ponovno kaže večje zanimanje za učenje tovrstnih ročnih spretnosti.

Če si želite splesti svojo košaro ali se zgolj naučiti nekaj novega, bo glede na število prijav v zimskem času (2019/2020) organiziran tečaj pletenja košar. Za prijave pišite Iztoku Urbaniji na e-pošto urbanija.iztok@gmail.com ali ga pokličite na telefonsko številko **041 376 640** (od 16.00 do 20.00).

Prvi sestanek bo v soboto, 9. 11. 2019, ob 9. uri v brunarici Društva krajanov.

Iztok Urbanija
Pletarstvo in pletarski tečaji

Zgornji Tuštanj 6, 1251 Moravče
+386 (0)41 376 640, +386 (0)1 723 05 06
urbanija.iztok@gmail.com

Nova nogometna sezona v Moravški dolini

BESEDILO: TONI BRODAR

Počitnic je konec tudi v nogometnem klubu, kjer so se vsi (okrog 200 oseb) že dodobra lotili dela. Tokratni zapis bo služil pregledu doseženega v zadnji sezoni in pogledu naprej v novo, v katero stopa že zreli 45-letnik z imenom NK Termit Moravče.

Najprej se ustavimo pri članih. Lanska sezona kljub nekaterim dobrim prebliskom ni ponudila veliko napredka, saj so se člani morali zadovoljiti z 9. mestom v Regionalni Ljubljanski ligi, ki velja za četrti kakovostni razred slovenskega nogometa. Čeprav so sezono prej končali na visokem tretjem mestu, je potrebno poudariti, da se zaradi sprememb in krčenja števila ekip v prvih

Dekleta so odigrala novo sezono v ligi z drugim sponzorskim imenom (nekoč Lepota in zdravje, zdaj Peskokop Kepa). Rezultati na tekmah jim niso šli najbolj na roko, tako so ob eni zmagi in štirih remijih končale na zadnjem 12. mestu, vendar v zelo izenačeni konkurenci.

Navdušila je veteranska ekipa, ki jo povečini sestavljajo tvorci enega največjih uspehov moravškega nogometa. To je generacija, ki je ekipo Termita leta 1998 popeljala v 3. SNL. V ligi imajo eno najstarejših ekip, a zato tudi eno najbolj izkušenih. Zanje velja podobno kot za mladince, da so se prebudili v spomladanskem delu, v katerem so šestim zaporednim zmagam dodali dva neodločena izida ter osvojili končno drugo mesto v konkurenci desetih ekip, zaostali so le za Črnučami.

Zelo spodobne rezultate so prikazali tudi v mlajših kategorijah. Selekcija starejših dečkov (U 15) si je s četrtim mestom v 3. ligi priborila napredovanje v drugo ligo, v kateri že pridno nastopajo. Mlajši dečki (U 13) so že lani nastopali v drugi ligi, po zaslugi osvojenega 6. mesta letos ne bo nič drugače. Pri najmlajših rezultat še ni toliko pomemben, se pa že tu pozna zagrizenost otrok, ki bodo lahko čez nekaj let nosilci igre moravškega nogometa, v tem obdobju pa je predvsem pomembno, da se zabavajo v igri z žogo in prijatelji. Tudi letos bodo nastopale naše selekcije cicibanov po vsej osrednji Sloveniji, tako desetletniki kot še tisti nekoliko mlajši (U 9 ter U7+U8).

NK TERMIT MORAVČE

treh ligah pod vodstvom NZS izboljšuje tudi kakovost lige, v kateri nastopajo naši nogometaši. Bistveno je bilo, da so si zagotovili obstanek in ostaja ekipa v podobni zasedbi, ob kar nekaj mladih igralcih, ki že zasedajo vidnejše položaje v ekipi, to zagotovo prinaša dobre obete za prihodnost.

Preporod mladincev in odlični rezultati veteranov

Precej turbulentno sezono so imeli mladinci, ki jim v jesenskem delu igra nikakor ni stekla. Pravi preporod so »moravški mladci« doživeli spomladi, ko so na devetih tekmah priznali premoč samo Olimpiji, sicer pa zabeležili kar osem zmag, kar jih je v družbi enajstih ekip poneslo do četrtega mesta v drugi mladinski ligi MNZ Ljubljana. Ker mladine ni dovolj, da bi sestavili kadetsko ekipo, so tako vsi mladi fantje združeni v mladinsko ekipo.

**TI JE VŠEČ NOGOMET?
PRIDRUŽI SE NAŠIM
NOGOMETAŠEM
IN NOGOMETAŠICAM**

**NK TERMIT MORAVČE VABI K VPISU VSE DEČKE IN DEKLETA
OD 5. LETA DALJE, VSE DO ČLANSKE EKIPE NAŠEGA KLUBA.**

INFORMACIJE: 070 559 405

Poziv k vpisu v nogometni klub

Lepo je videti, da se številni otroci podijo za žogo na naših zelenicah, smo pa veseli vsakega novega nadobudneža, zato vabljeni vsi, ki bi se radi spoznali z nogometom, ne glede na starost ali spol. V naslednjem zapisu bo jesenski del že skoraj odigran, takrat boste izvedeli, kako kaže našim selekcijam. Do naslednjega branja pa ste prisrčno vabljeni, da tudi v živo izrazite podporo našemu klubu z obiskom katere izmed domačih tekem ali pa si dodatne informacije preberete na naši uradni spletni strani (nktermit.si) ter na Facebook profilu (NK Termit Moravče).

Dvajset let sekcije zeliščarjev

BESEDILO: VOJKA REBOLJ, FOTOGRAFIJA: FRANČEK HAMERŠAK

Zeliščarska sekcija DU je letos praznovala dvajset let obstoja.

Da se ljudje vse bolj vračamo k naravi, se zavedajo zeliščarji Društva upokojencev Moravče. Že dvajset let v društvenih prostorih v juliju pripravijo razstavo, na kateri si obiskovalci lahko ogledajo zelišča, večinoma vzgojena na vrtovih ali nabrana v neokrnjeni naravi. Razstavljeni so razni čaji, tinkture, mazila, mila in pijače, vse iz zelišč. Preko 60 vrst zelišč pa raste in je na ogled ob društveni stavbi. Tudi letos je bila razstava odprta v soboto in nedeljo, 27. in 28. julija. Obisk je bil dober, večinoma z gorenjske regije.

Letošnja razstava je bila obenem namenjena praznovanju dvajsete obletnice delovanja zeliščarske sekcije, kar je bilo poudarjeno na samem odprtju razstave, ki je bila v soboto, 27. julija ob 9. uri. Začetkom te plemenite dejavnosti, zeliščarstva, sta botrovala dolgoletni predsednik DU Moravče, obenem prvi vodja sekcije Franc Novak in Elka Cerar. Začetki so navadno težki, a kot se spominjajo pionirji te dejavnosti v društvu, so bili v tej sekciji zelo lepi. Kasneje je vodenje sekcije prevzel Ivan Koderman, za njim pa Vlasta Vresk. Danes je vodja Elka Cerar, tudi z veliko izkušnjami in poznavanjem zelišč. Člani so še: Joži Peterka Smole, Joži Jerman, Martina Hameršak, Franček Hameršak, Vera Božič, Marta Klopčič, Nadi Smrkočlj, Nada Slamič, Darja Omahna, Mili Vidregar, Ani Grabnar, Katjuša Smole, Štefka Mal, Marjeta Lavrač, Lojzka Kos, Ida Srenjšček, Marinka Lavrač in Franc Mal.

Vsem nekdanjim in sedanjim članom ter vodjem sekcije gre velika zahvala za trud ob vzdrževanju skupine na visoki ravni znanja in ustvarjalnosti. Na odprtju je poleg zelišč blestela mlada violinistka Brina Švarc. Njena glasba se je lepo podala v ambient množice zelišč. Odprtje je popestril tudi folklorni par s prikazom oblačil, ki so jih nosili v naših krajih okoli leta 1850.

Zeliščarji na ekskurziji.

Želimo, da bodo znanje in volja ter pridne roke zeliščarjev še naprej z nami in v naši občini. Vemo, da jih marsikje znajo ceniti. Iskrene čestitke ob dvajseti obletnici!

Poučen izlet DU po Dolenjski

BESEDILO: VOJKA REBOLJ

Člani Društva upokojencev Moravče so obiskali Dolenjsko. Prva postaja izleta je bila rojstni kraj vsem znanega pesnika Toneta Pavčka Šentjurij pri Mirni Peči. Ogledali so si film o njegovi življenjski poti in delu. Tudi nekaj njegovih pesmi so slišali in se zraven poskušali, koliko jih sami znajo. Sledil je ogled cerkve sv. Jurija in pripoved o znamenitosti mirnopedške doline. Nato so se odpeljali v Novo mesto in se sprehodili po več kot 650 let starem novomeškem jedru ob razlagi turistične vodičke. Pot jih je potem vodila na Otočec, okrog gradu, zopet ob razlagi. V drugem delu izleta so jih v dolenjski noši in s pehtranovo potico pričakali na Matjaževi domačiji. Ob domačem ajdovem kruhu z orehi in siru jim je prav dobro sedel kozarček cvička. Slišali so mnogo o prav njihovem kralju cvička, doseženem na tekmovanju vin in si ogledali film o cvičku. Izlet so s poznim kosilom zaključili na turistični kmetiji. Bilo je veliko poučnega, zraven pa tudi nekaj okusnega. Izletnikom je bila še posebej všeč razlaga na izletu.

Društvo upokojencev Moravče

vabi svoje člane na standardni *kostanjev piknik*,
v ponedeljek, 7. oktobra 2019, ob 10. uri
 v bližini prostorov društva
 Zaželeno je, da nabran kostanj prinesete s seboj.
 Lepo vabljeni!

NVO gre v šolo!

Besedilo: Nina Groboljšek

Fotografija: Stišišče NVO Osrednje Slovenije

Leto je naokoli, mi pa vas (društva, zavodi in ustanove) vabimo k sodelovanju v četrti akciji NVO gre v šolo. Ponuja se vam možnost, da svoje dejavnosti predstavite učencem in jih tako navdušite za članstvo ali drugo obliko aktivnosti v vaši nevladni organizaciji. Letos smo se akcije v osrednjeslovenski regiji lotili malo drugače in dali prednost šolam, ki v akciji še niso sodelovale. Rezultat tega prizadevanja je bil, da bo letos akcija prvič potekala na štirih novih osnovnih šolah. To pa tudi pomeni, da bomo sodelovali z novimi društvi. Vsako leto akcijo organiziramo v tednu otroka, ki pa je letos malo kasneje kot po navadi. Namen akcije je, da se otroci iz sodelujočih osnovnih šol seznanijo z društvi, ki delujejo v njihovem lokalnem okolju. Tako se bodo preko akcije otroci preizkusili v večini in imeli možnost odločiti, če jih dejavnost zanima.

Nove sodelujoče šole:

- OŠ Dobrova - četrtek, 10. oktober 2019,
- OŠ Stranje, Kamnik - ponedeljek, 7. oktober 2019,
- OŠ Antona Martina Slomška Vrhnika - torek, 8. oktober 2019 in
- OŠ Dob, petek 11. oktober 2019.
- Na OŠ Preserje pri Radomljah, pa bo tokrat akcija potekala že tretjič zapored in sicer v sredo 9. 10. 2019. Pred kratkim je željo po drugem sodelovanju izrazila tudi POŠ Ihan. Na tej šoli bo akcija potekala 7. oktobra 2019.

Naj vas ne skrbi organizacija, za to smo tukaj mi. Naša koordinatorka Nina Groboljšek - nina.groboljsek@consulta.si, bo poskrbela za vse prijave, komunikacijo, skratka samo organizacijo. Šole vam bodo zagotovile prostor, pripomočke (projektor) in seveda malico. Vaša naloga pa bo, da pripravite zanimive vsebine, primerne določeni starosti otrok. Prijave zbiramo na elektronskem obrazcu, do katerega lahko dostopate na Consulta.si.

Na naši spletni strani Consulta.si se lahko na lastne oči prepričate, kako uspešne so bile prejšnje akcije. Društva, zavodi in ustanove, pozivamo vas, da izkoristite možnost brezplačnega sodelovanja v akciji, iz katere se lahko rodi marsikaj.

Društva, zavodi in ustanove, pridite za en dan v šolske klopi – tudi v POŠ Ihan!

Lepote Notranjske

BESEDILO: ANAMARIJA VESEL

Kot vsako leto smo se tudi letos v *Društvu krajanov Češnjice* odpravili na letno ekskurzijo. Tokrat nas je pot popeljala po lepotah Notranjske.

Ogledali smo si muzej Cerknškega jezera z maketo nastajanja in izginjanja jezera preko celega leta. Na turistični kmetiji Levar nas je gospodar popeljal z lojtrnikom po obrobju jezera, za malico smo imeli tradicionalno notranjsko mineštro, za slovo pa so nas obiskali tudi pevci Notranjske, ki

so zapeli tradicionalne pesmi in predstavili svojo narodno nošo.

Po končanem obisku smo pot nadaljevali do Križne jame, kjer smo se primerno oblečeni in obuti spustili v jamo. Videli smo okostje jamskega medveda in se s čolnom popeljali po manjšem jezeru.

Izlet smo zaključili v polharskem in lovskem muzeju v pristavah gradu Snežnik. Seveda je na koncu sledila tudi večerja. Kljub manjši udeležbi smo zadnjo soboto v avgustu preživeli v dobri družbi sovaščanov in domačinov pokrajine, ki smo jo obiskali.

Tisti, ki berejo, vidijo dvakrat dlje (Meander)

BESEDILO: MAG. KATARINA PETERC

VSloveniji številne ustanove, ki skrbimo za bralno kulturo in razvoj bralne pismenosti, že desetletja pripravljamo različne dejavnosti. Lani pa smo se prvokrat povezale v Nacionalni mesec skupnega branja.

Organiziranih je bilo veliko različnih dogodkov z namenom spodbujati otroke, mladino in odrasle k branju, predstavnike stroke pa k razmisleku o tem, na kakšne načine informacije o pomenu branja sporočiti najširši javnosti. Letošnji, drugi *Nacionalni mesec skupnega branja (NMSB) 2019*, bo potekal od 8. septembra, mednarodnega dneva pismenosti, do 13. oktobra, zaključka tedna otroka.

Preveč je tistih, ki ne berejo

»**R**aziskave o bralni kulturi med leti 1970 in 2015 so pokazale, da se glede bralnih navad v zadnjih 45 letih v Sloveniji ni skoraj nič spremenilo: število nebralcev je bilo ves čas stabilno, še več, zadnja raziskava je pokazala, da se zaskrbljujoče povečuje število nebralcev med tistimi z visokošolsko izobrazbo. Tem podatkom pritrjuje tudi raziskava PIAAC, ki kaže, da je glede bralne pismenosti odraslih Slovenija na samem repu članic OECD« (vir: kampanja Slovenija bere, URL: <https://www.gzs.si/slovenijabere/vsebina/Kampanja>).

Letošnji nacionalni mesec skupnega branja (NMSB 2019) poteka od 8. septembra do 13. oktobra. Dan, ko se mesec skupnega branja začne je obenem mednarodni dan pismenosti, 13. oktober pa je zaključni dan tedna otroka, saj bralne navade razvijamo od zgodnjega otroštva dalje.

Želimo si, da bi brale vse generacije. V *Krajevni knjižnici Daneta Zajca* v Moravčah zato za vas pripravljamo različne dogodke in dejavnosti. Bralci *Krajevne knjižnice Daneta Zajca* vsekakor nasprotujete izsledkom zgoraj omenjene raziskave. Na to kaže že polna skupina pravljličnih uric in zanimanje za dejavnosti, s katerimi spodbujamo branje pri otrocih. Naj branje postane pomembna vrednota otrok. V knjižnici trenutno delujejo kar štiri različne bralne skupine, dve ženski in ena moška bralna skupina ter ena medgeneracijska bralna skupina, v kateri sodelujejo bralci od 7. razreda OŠ do upokojencev.

V Moravčah še dve novi bralni skupini

Letos odpiramo še dve novi skupini. Bralna skupina za mlade (dijake in študente) bo imela uvodno srečanje 24. oktobra 2019. Zbiramo tudi prijave za bralno skupino za starejše. Bralne skupine se dobivajo enkrat mesečno. Na srečanju prijetno, zavzeto in včasih burno razpravljamo o knjigi, ki smo jo brali tekoči mesec.

*»Kdor bere knjige, živi tisoč življenj.«
(George Raymond Richard Martin,
ameriški pisatelj)*

Obisk bralne skupine Eleganca besed v Lektarni v Radovljici v sklopu ekskurzije na temo A. T. Linharta

Srečanja priložnostno popestrimo z ekskurzijami, branjem v naravi in podobno.

Letos se z *Nacionalnim mesecem skupnega branja* pridružujemo tudi evropski bralni kampanji *EURead (Evropa bere)*, ki povezuje že obstoječe bralne aktivnosti po vsej Evropi z namenom dviga zavesti o pomembnosti izobraževanja in pismenosti v zgodnjem otroštvu.

Skupni cilj kampanje je: dati vsakemu državljanu možnost postati bralec in polno sodelovati v evropski družbi. V tem duhu ste vabljeni, da skupaj z otroki ali vnuki obiščete našo knjižnico, kjer se bomo projektu pridružili s 15-minutnim glasnim branjem dnevno. Vabimo vas, da se kateri od bralnih skupin pridružite tudi sami.

*»Brati in ne razumeti je kakor loviti in ničesar ne uloviti.«
(Carlo Goldoni)*

Dobra duša za Indijance in Pečane

BESEDILO: BOGOMIL BRVAR

Moravška dolina se ponaša z več rojaki - znanimi osebnostmi. Moža, ki mu namenjamo nekaj prostora v naših Novicah, ni med njimi, vendar si zasluži mesto med pomembnimi osebnostmi, ki so s svojim delom zapustili v njej zgodovinski pečat.

Kamničan Franc Pirc je bil posvečen v duhovnika leta 1813 v Ljubljani. Najprej je bil kaplan v Kranjski Gori, nato vikar v Beli Peči, decembra 1829 pa je prevzel vikariat v Pečah. Razmere v Pečah so bile le za spoznanje boljše kot v Beli Peči, a revščina in njena spremljevalka lakota sta imeli še vedno glavno besedo tudi v Moravški dolini. Izbruh vulkana Tambora na indonezijskem otoku Sumbawa aprila 1815 je bil tako silovit, da je skoraj za tri leta spremenil podnebje na Zemlji in že tako obubožani kmet je zrl na nerodovitne njive, tudi krme za živino ni bilo. Pirc, mladi duhovnik, zelo razgledan, se je trdno odločil podal v boj z revščino in lakoto. Svetoval je kmetom, kaj in kako naj sejejo in sadijo in letine so bile vedno boljše.

Sadjarstvo kot izhod iz revščine

Zvso vnemo pa se je lotil sadjarstva. Že takrat se je dopisoval z najbolj znanimi nemškimi pomologi. »Le pomislite koliko prida vam sadje pernese. Če ga sroviga ali kuhaniga vživite, vam veliko odrine. Če ga posušeniga perhranete, vas ob hudi letni pred lakoto varje. Če ga v mesto predaste ali mošt iz njega stlačite, ali pa žganje iz njega skuhate, vam bo veliko zaleglo, in vam bo perhodke povikšalo. Lepo dobro sadje nas tedaj razveseli, nam k' živežu pomaga, nam premoženje povikša in nas v' hudi letni lakote varje.« (Pirc, Krajnski Vertnar I. del, 1830).

Kmetje v Pečah in Križatah so mu odstopili poldrugi hektar neobdelane Rebri in že naslednje leto so tam rastle divjaki sadnega drevja. Po semena - peške in kasneje tudi po sadike je hodil v Gradec. Pirc je že do leta 1826 cepil 126.000 divjakov. »Za tedanje razmere in pojme je bila to ogromna množina. Peški župnik je torej naš prvi "veledrevesničar"«, je zapisal profesor dr. France Adamič v knjižici *V spomin Francu Pircu* (1982, str. 18).

Pirc je gojil več kot 700 jabolčnih in hruškovih sort, samo v dveh letih je posadil 12 mernikov jabolčnih in hruškovih ter 15 mernikov lešnikovih zrn, več tisoč sadnih dreves je bogato obrodilo (*Laibacher Zeitung*, št. 4, januar 1829). S cepiči je zalagal kmete ne samo na Moravškem, ampak »s posredovanjem svojih duhovnih sobratov in naprednih sadjarjev po vsej deželi« (F. Adamič 1982, str. 18). Na franciscejskem katastru iz leta 1826 lahko preberemo, da so bili obronki 145 ha njiv in travnikov na območju takratne občine Peče zasajeni s sadnim drevjem. Pirc je zaslovel kot umni gospodar in oče sadjarstva, Moravška dolina pa je vse do danes ohranila sloves doline dobrega sadja.

Podnevi je z dvema pomočnikoma delal v sadovnjakih, ponoči pa v siju leščerbe pisal knjigo *Krajnski vertnar ali Podučenje, v kratkim veliko sadnih dreves zarediti, jih s ceplenjem požlahtiti, in lepe verte k velikim pridu zasaditi, I. del*.

Pirc je preprečil ukinitev vikariata Peč

Pirc se je v zgodovino Peč zapisal tudi kot prvi učitelj. »Učil je mladino razen ob nedeljah in praznikih tudi še dvakrat med tednom, vsakič po dve uri. Pozimi je imel trideset, poleti pa povprečno po šestnajst učencev, kar je za majhno faro še kar ugoden uspeh« (J. Mal: *Zgodovina slovenskega naroda II*, 1927, str. 404).

Pirc je bil tudi dober gospodar cerkve in drugih poslopij. Leta 1824 so v cerkvi sv. Jerneja zadonele prve orgle, pred tem so sezidali nov zvonik, povsem je prenovil in povečal župnišče in obnovil vsa gospodarska poslopja v Križatah. Pirčev trud je rodil obilne sadove na vseh področjih življenja peških in okoliških

*Franc Pirc
misijonar*

Franc Pirc se je rodil 20. novembra 1785 v Kamniku. Bil je duhovnik, misijonar, učitelj, sadjar-pomolog, homeopat, pisatelj, pesnik, apostol osrednje in severne Minnesote. Umrl je v 95. letu življenja, 22. januarja 1880.

Kako pomagati ubogim kmetom?

SADJE!

V svežem in suhem sadju je videl "rešitelja" za čase najhujšega pomanjkanja.

Vso Kranjsko deželo je prepotoval, pa tudi sosedne dežele, ... da bi se natančneje poučil ne le o gojitvi sadnega drevja, marveč tudi o skrbi za vinsko trto. Kajti želel je, da bi na Kranjskem vpeljali žlahtnejše trte. Kmalu je zaslovel kot najodličnejši pomolog (veščak o sadjarstvu), ki razen sadjarstva dobro pozna tudi vse ostale panoge kmetijskega gospodarstva (Mal, 1927, str. 494).

prebivalcev, a takratni najvišji uradnik avstrijske oblasti na Kranjskem, ljubljanski gubernator je sredi leta 1824 poslal nad Peče črne oblake v obliki dekreta o ukinitvi vikariata Peče. Cerkev sv. Jerneja bi, kot nekoč, samevala kot podružnica župnije Moravče, vikar Franc Pirc bi moral v kratkem času drugam, farani bi ostali brez izjemnega duhovnega voditelja, otroci bi ostali brez učitelja, kmetje brez svetovalca, sadjarski cvet bi počasi ovenel.

Teško si predstavljamo, kaj bi se zgodilo s Pečami, če bi se Franc Pirc leta 1824 uklonil dekretu o ukinitvi vikariata Peče. Če je takratna oblast hotela ukiniti župnijo, je to pomenilo, da načrtno prepušča ljudi in celoten kraj životarjenju in postopnemu nazadovanju.

Franc Pirc se ni vdal. Sestavil je dokument, na katerem je v devetih točkah utemeljeval in dokazoval, da bi bila ukinitve vikariata, velika – zgodovinska napaka in krivica za Peče in okolico. Ljubljanski škof Wolf je Pirca podprl in avstrijski uradnik je, čeprav se je to redko zgodilo, popustil in od tistega časa naprej, vse do danes so Peče samostojna župnija. Upravičeno se lahko vprašamo, ali bi bile Peče danes to, kar so, sodoben slovenski podeželski kraj, če bi se Pirc leta 1824 uklonil ukinitvenemu dekretu. Vedeti moramo, da so bili duhovniki ne samo duhovni voditelji, ampak tudi nosilci vsestranskega razvoja župnije, tudi kulturnega in šolskega. Če je takratna oblast hotela ukiniti župnijo, je to pomenilo, da načrtno prepušča ljudi in celoten kraj životarjenju, postopnemu nazadovanju.

Franc Pirc je konec leta 1829 odšel v vikariat Podbrezje pri Naklem. Tudi med tamkajšnjimi farani se je zelo dobro počutil. V petih letih službovanja je zgradil novo župnišče,

pod katerim je odlično uspevala velika drevesnica in sadovnjak ter napisal knjigo *Krajnski vertnar II*. Kot je sam zapisal, je imel Bog z njim druge načrte.

Selitev čez Atlantik

Zelo razgledanemu duhovniku so prišle v roke tudi pisma Friderika Barage, ki je misijonaril med Indijanci od leta 1830. Pirc mu je pisal in Baraga ga je povabil, naj se mu pridruži. Ko je Baragovo vabilo prispelo na Kranjsko, je bil Pirc že na veliki jadrnici in po 46 dneh plovbe v zelo težkih razmerah stopil septembra 1835 na suha tla v New Yorku, star 50 let. K hitri odločitvi za misijone je gotovo tudi prispevala po krivici zavržena prošnja za profesorja

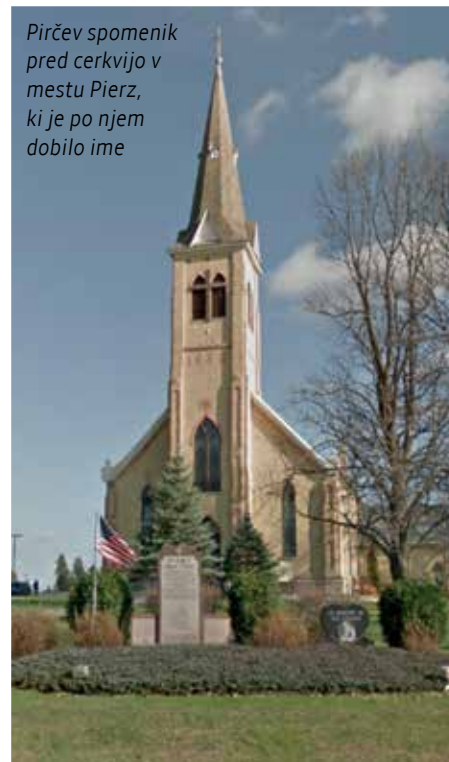
naravoslovja na ljubljanskem liceju, saj je želel prenašati teoretično in praktično znanje na bodoče duhovnike in druge izobražence. Kakorkoli že, brez misijonarja Friderika Barage tudi misijonarja Franca Pirca ne bi bilo. Pirc je kljub drugačnim napovedim njegovih sodobnikov ob njegovem odhodu, ostal med Indijanci celih 38 let, tako kot tudi Friderik Baraga. Do leta 1852 je misijonaril med Indijanci okrog Velikih jezer v državi Michigan, nato pa do vrnitve v domovino leta 1873 med Indijanci v državi Minnesota – državi, ki jo je pomagal ustanavljati. Indijanci so Pirca klicali *Minodee – Dobra duša*. Pirc je krščeval indijanske otroke in odrasle, a na zakrament jih je pripravljaval tako, da jim je na vseh

Ribiški tabor Indijancev Otava in Očipve v Sault Ste. Marie iz Pirčevega obdobja

Ovitek knjige *Življenje in delo Franca Ksaverja Pirca*, Dokumentirano z njegovim dopisovanjem

Pirčev spomenik pred cerkvijo v mestu Pierz, ki je po njem dobilo ime

vseh področjih skušal izboljšati kakovost njihovega začasnega - tuzemskega življenja: učil jih je sejati, saditi peške in vzgajati sadno drevje, graditi preproste kočice, učil je otroke predvsem branja, cepil jih je zoper koze in kolero, zdravil s homeopatskimi zdravili, preprečeval spopade med Indijanci samimi in napade Indijancev na bele priseljence, z vso silo se je upiral belim trgovcem, ki so Indijancem v zameno za bolj ali manj strupeno žganje pobrali še tisto malo, kar so imeli. Pisal je vladi v Washington, naj vendar pusti Indijance na njihovem ozemlju, zaradi česar so Indijanci imeli Pirca za pravega zaščitnika, ki je zanje nešteto krat tvegala življenje.

Vrnitev v domovino

V 38 letih misijonarjenja med Indijanci so pod njegovim vodstvom postavili 26 lesenih cerkva in nekaj šol. Leta 1873 se je vrnil v domovino in do smrti 22. januarja 1880 je živel v Ljubljani. Umrl je v 95. letu starosti.

Franco Pirca pripada mesto takoj za Friderikom Barago in Ignacijem Kobleharjem. Pirc je kot zaveden domoljub ostal ves čas misijonarjenja povezan z domovino, prijateljem in cerkvenim dostojanstvenikom je poslal več kot 300 pisem in več deset pesmi.

V Minnesoti so mu posvečeni številni spomeniki, po njem se imenuje mesto Pierz, njemu na čast so postavili spominske kapele, še vedno pa tudi pišejo o njem.

V Sloveniji častijo njegov spomin v Podbrezjah, kjer stoji Pirčev dom, pred župniščem pa njegov kip.

Kulturno in športno društvo Peče je ob letošnji 200. obletnici prihoda Franca Pirca v Peče že lani novembra izdalo knjigo *Življenje in delo Franca Pirca, dokumentirano z njegovim dopisovanjem*, ob letošnjem farnem žegnanju pa pripravilo zanimivo razstavo o tem velikem možu, ki je vse življenje posvetil pomoči potrebnim.

Indijanci so Pirca klicali Minodee – dobra duša. S srcem je stal na strani Indijancev in pisal več pisem vladi v Washington, naj jih pustijo živeti na njihovi zemlji. V Minnesoti stojijo številni spomeniki, ki ohranjajo spomin na Pirca, po njem pa se imenuje mesto Pierz.

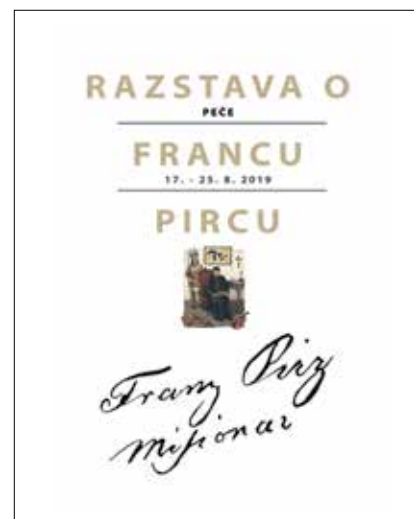
Pirca vredna razstava

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: AJDA LALIČ

Kulturno in športno društvo Peče je novembra lani izdalo knjigo *Življenje in delo Franca Ksaverja Pirca*, katere avtor je naš član Bogomil Brvar. Ker je bila predstavitev knjige odmevna, ljudem pa je vzbudila veliko zanimanje za tega velikega Slovenca, smo se v društvu odločili, da pripravimo razstavo z enakim naslovom.

Odprtje razstave smo uskladili s tradicionalnim farnim žegnanjem, Jernejevo nedeljo. Tako si je razstavo lahko ogledalo še večje število obiskovalcev.

Razstavo smo slavnostno odprli teden pred Jernejevo nedeljo, v soboto, 17. avgusta. Najprej sta nam Manca in Ema Barlič zaigrali in zapeli pesem Rad imej živali in cvetlice, ki lepo ponazarja Pirčevo delovanje v Pečah. »Poljsko cvetje revnih je imetje« pravi eden od verzov pesmi in Pirc se je v času najhujše lakote odločil ljudi v našem kraju nahraniti z znanjem o sadjarstvu, ki se je v teh krajih po njegovi zaslugi razmahnilo, ljudje pa so se naučili uporabljati sadje in si sami

pomagati pri premagovanju lakote. Franc Pirc je iz naših krajev odšel v Podbrezje pri Naklem, nato pa kot misijonar po poteh Friderika Barage v Severno Ameriko med Indijance.

Vse to in še več o njegovem življenju in delu je bilo ponazorjeno in napisano na razstavnih panojih, ki sta jih oblikovali Špela Novak in Manca Borštnar pod mentorstvom Blaža Slaparja.

Poleg tega so bili na ogled tudi originalni izvodi nekaterih knjig v povezavi s Pircem, najpomembnejši sta gotovo *Kranjski vertnar I in II*. Prvo knjigo je napisal v Pečah pred skoraj dvesto leti.

Poleg knjig so bile na ogled tudi sadike jablan, ki so cepljene iz dreves, ki jih je zasadil sam Franc Pirc, pa tudi sorte jabolok, ki jih je našim krajem predstavil šele on. Razstava je bila zanimiva in dobro obiskana, tako ob otvoritvi, kot tudi v dneh, ki so ji sledili.

Veseli smo bili vseh dobrih odzivov, v srce pa se nam je vtisnil zapis iz knjige vtisov, ki pravi, da je to »čudovita in Pircova vredna razstava«.

Včasih se zdi, da je Franc Pirc bolj čaščen v ZDA kot v domačih krajih, zato so dogodki, kot je bil ta, izjemnega pomena za ozaveščanje o našem velikem rojaku.

Razstava je bila v mesecu septembru na ogled v *Knjižnici Moravče*.

Domača nadloga ali čudovita priložnost

BESEDILO: BERNARDA MAL

Septembrom se začne vsakodnevna rutina šolskega leta, ki vključuje tudi domače naloge. Mnenja javnosti o koristih domače naloge so deljena. Stroka pravi, da so potrebne. Zaradi domačih nalog se krepi spomin in ustvarjajo povezave med podatki, kar zagotavlja znanje in inovativnost. Ko učitelj zaključuje šolsko uro, z učenci ponovi, kaj so se to uro naučili. Učenčeva domača naloga je nova priložnost za ponovitev. Naslednjo uro prejme od učitelja informacijo o ustreznosti naloge – trikratna ponovitev je dobra naložba v spomin, naučenega ne bodo več pozabili. Lahko pa bodo nova znanja uporabili v novih položajih in ustvarjali inovativne rešitve. Čim večkrat učencu to uspe, tem bolj samozavestni postajajo; sami in tudi odzivi vrstnikov, staršev, učiteljev ustvarjajo pravo, visoko samopodobo. Ko že nekaj znajo, postajamo radovedni, želijo znati še več. Vrednota znanje se uvršča na visoko mesto njihovih vrednot. Za uspešno nalogo porabijo precej energije, vendar dosežek prinese novo, še večjo, ki omogoča nadaljnje delo.

Kdo ima z domačo nalogo največ dela?

Pri domači nalogi je najbolj obremenjen učitelj, saj mora opraviti 5 stvari: izbrati standardom primerno nalogo, jo pripraviti, učencem povedati, kaj morajo narediti in tudi kako naj nalogo opravijo (postopek) ter na koncu še zagotoviti povratno informacijo. Učenčevi nalogi sta, da jo izdela in jo skladno s povratno informacijo učitelja popravi in dopolni. Najmanj dela imajo starši. Njihova naloga je otroku omogočiti učni prostor in spremljati otrokov napredek, ga spodbujati in usmerjati, če je potrebno. Največji nesmisel domače naloge je, da postane nadloga za starše (če otrokom ukradejo priložnost za učenje in namesto njih opravljajo domačo nalogo) in učitelje (če prevzamejo odgovornost za nalogo). Domača naloga je otrokova odgovornost. Odrasli mu moramo dati priložnost, da odgovori na izziv, četudi je včasih učenje na izkušnji zelo neprijetno, še vedno velja, da je izkušnja najboljša učiteljica.

Kdo ima od domače naloge največ koristi?

Brez dvoma so to šolarji. Takojšnja posledica je to, da niso v stresu, strahu, konfliktih in imajo o sebi dobro mnenje in tudi dobro znanje. Ob ocenjevanju jih ni strah in ne »travmirajo« cele družine ob nesmiselnem učenju tik pred ocenjevanjem.

Odloči se za priložnost

Srednjeročna posledica je, da si lahko zaradi svojega znanja izbirajo nadaljnje šolanje, službo in svoje življenje odgovorno živijo, znajo odgovoriti na probleme. Dolgoročno pa si upravičeno nadejajo, da ne postanejo žrtve zahrbtnih bolezni – demence in uživajo v starosti, ker je bilo njihovo življenje izpolnjeno.

S tem zapisom želim spodbuditi šolarje in starše, da bodo domačo nalogo razumeli kot priložnost. Da bo domača naloga opravljena hitro in dobro, je pogoj, da tudi pouk v šoli poteka nemoteno, da so učenci aktivni. Zabavno bi bilo doživeti, kako učenci spodbujajo učitelja h kreiranju še boljših nalog, namesto da ga silijo v opravljanje najrazličnejših poklicev - za katere se niso šolali - kot so: policaj, psiholog, krotilec, pravnik, socialni delavec, raznašalec pozabljenega, telefonist ...

Domača naloga je čudovita pogruntavščina. Dolžnostni korak je težak, dokler ga ne sprejmeš. Kar se mora, se pač mora. Ko prepoznaš korist, postane priložnost.

Domača naloga je čudovita pogruntavščina. Dolžnostni korak je težak, dokler ga ne sprejmeš. Kar se mora, se pač mora. Ko prepoznaš korist, postane priložnost.

Letošnji oratorij je dosegel rekord

BESEDILO: GREGOR CAPUDER
FOTOGRAFIJA: ZALA TOMAŽIČ

Skupna fotografija iz Vipave, kamor smo se odpravili na izlet.

Ekipa animatorjev brez katere oratorija ne bi bilo.

Moravški oratorij, že petnajsti po vrsti, je letos potekal od 20. do 24. avgusta. Udeležilo se ga je 237 otrok, kar je največ do sedaj. Zanje je v tem tednu skrbelo 53 animatorjev. Pod letošnjim geslom »Imaš moč!« smo spoznavali legendo o Petru Klepcu, pastirju, ki je od Boga prejel nadnaravno moč, s katero je pomagal ljudem v stiski.

Moč odpuščanja

Življenje Petra Klepca je bilo vse prej kot lahko. Zaradi revščine je moral zapustiti mater in iti služiti kot pastir. Zaradi svoje šibkosti je bil tarča izkoriščevalskih pastirjev, ki so mu ukazovali in ga zmerjali. Peter se je v svoji stiski obrnil na Boga in od njega prejel fizično moč, ki mu je pomagala,

da se je postavil zase. Kljub temu daru je oprostil ljudem, ki so ga zaničevali. Svojo moč je uporabil za pomoč tistim, ki so se znašli v težavah.

Oratorijski dnevi so se začeli ob devetih zjutraj s sprejemom. Vsako jutro so udeležence pred grajskimi vrati pričakale različne živali. Ko smo bili vsi zbrani, smo imeli jutranjo molitev in dvig zastav ob prepevanju letošnje himne. Tudi letos je za odlično vzdušje med in tudi po oratoriju poskrbel oratorijski bend pod vodstvom Dominika Štefana. Sledila je zgodba, v kateri smo spoznavali dogodke iz življenja Petra Klepca. Odlični igralci, scena in kostumi so nas zlahka popeljali v srednji vek. Sporočilo zgodbe in njeno povezavo z vsakdanjim življenjem smo podrobneje spoznavali na katehezah. Te so bile prilagojene starosti otrok, zato so vključevale tako igro kot pogovor in branje Svetega pisma.

Sledila je molitev pred kosilom, za katero sta letos poskrbela diakon Matej in novomašnik Vito. Da smo tudi letos jedli odlična kosila, gre zahvala Gostilni Frprav, Gostišču Peterka, kuharju Gregorju Staneku, Mihi Šlibarju, Francetu in Mariji Gotar ter Lojzetu Štefanu. Po kosilu so sledile igre, po njih pa delavnice. Otroke pa so v soboto še posebej razveselile vodne igre, ki so bile letošnja novost.

Pomoč ima več obrazov

Vsredo smo se s šestimi avtobusi odpravili na izlet v Vipavo. Tam smo pred Škofijsko gimnazijo pojedli kosilo, nato pa imeli igre po različnih

delih mesta in tako spoznavali Vipavo. V četrtek je sledil tematski dan, katerega tema je bila pomoč. Obiskali so nas veterinar Blaž Zidanšek, zdravnik dr. Janez Vasle, gasilci iz PGD Peče, policistka Nataša Jančar, reševalec Bogdan Kobe iz Zdravstvenega doma Domžale, ki nam je podrobneje predstavil reševalno vozilo, Martina in Matevž Razoršek, ki sta predstavila in demonstrirala osnove prve pomoči ter gospod župnik in novomašnik, ki sta mlade seznanila s poklicem duhovnika. Med drugim so si otroci ogledali in se pogovarjali o posnetku Vidni in varni v prometu, ki ga je pripravila Slovenska Karitas.

Po petkovi igri sobotna sklenitev

Velika igra se je odvijala v petek. Prvi del je potekal po različnih lokacijah v Moravčah, za drugi del pa smo se prestavili na Hribce. Prirčna zahvala gre družini Peterka iz Češnjic, ki je za veliko igro odstopila travnik. Zmagovalci velike igre so oblikovali pot do ugrabljenih vaščanov in tako Petru Klepcu pomagali, da jih je rešil. Oratorij smo zaključili v soboto s sveto mašo, kjer smo se Bogu zahvalili za pretekli teden. Daroval jo je naš novomašnik Vito Urbanija. Pri sveti maši smo se zahvalili tudi vodjema Petri Štefan in Aljažu Pirnatu, ki se z letošnjim letom poslavljata s te funkcije.

Velika zahvala gre tudi gospodu župniku Kancijanu Čižmanu in donatorjem: AUDIO BM - slušni centri, Občina Moravče, KZ Cerklje, Picerija pri Jurku, Trgovina Spina, Karitas, Gostišče Trojane, Pekarna Pečjak, Jogurti Frigologo, Župnija Moravče, Peplast, AGM Design, Žavbi Miha s. p., PGD Moravče, KID Limbar, Mizarstvo Boštjan Kokalj in Ranč Pr' Osolet. Za večerje animatorjev so poskrbeli Fani in Martina Capuder, Laura in Klemen Učakar, Agata in Boštjan Šmuc, Stanka Ravnikar ter Marjeta in Roman Capuder. Hvaležni smo tudi vsem ostalim, ki ste kakorkoli pripomogli k odlično izpeljanemu oratoriju.

Šesti poletni tabor na ranču Pr' Osolet

BESEDILO: BRANKA BIZJAN, FOTO.: SANDI MOČNIK IN SAŠA RIBIČ

Poletje je čas brezskrbnih počitnic, sproščanja, druženja in še veliko aktivnosti bi lahko naštevala, kar tri skupine mladih se je to poletje odločilo, da nekaj dni preživijo v neokrnjeni naravi, brez elektronskih naprav na moravškem hribovju, na ranču Pr' Osolet, v Dešnu, kjer gospodarita Sandi Močnik in njegova žena Štefka, ki sta organizatorja poletnih taborov.

Letos so pri njih spoznavale življenje na kmetiji tri skupine otrok različnih starosti. Skupaj z animatorji jih je bilo okoli osemdeset udeležencev iz raznih krajev Slovenije, prišli pa so tudi iz Luksemburga. Uživali so v prekrasnih razgledih na Julijske in Kamniško Savinjske Alpe, sprehodih po okolici, ogledu dvesto dvajset milijonov let starih srčastih školjk v središču Dešna. Uživali so v delavnicah pletenja vrvi, pantomime, plezanje po vrveh so jim pokazali jamarji, ki upravljajo z Osoletovo jamo. Urejali so si frizure, kopali v bazenu, pomagali pri pripravi hrane in spali na senu. Obiskala jih je dvakratna mladinska svetovna prvakinja v kickboxu Gaja Hribar in jim ta šport v živo predstavila. Na ranču imajo veliko živali: konje, koze, muce, pse in druge. Lahko bi rekli, da imajo pri njih

Udeleženci letošnjega konjeniškega tabora.

»Na konju je carsko,« so se strinjali vsi udeleženci tabora.

Živali delujejo na otroke pomirjujoče.

»glavno mesto« konji različnih pasem, med njimi tudi poniji, ki so za otroke najbolj zanimivi. Tako so se na poletnem taboru veliko družili s konji, jih hranili, čistili, česali grive in spleтали kite. Največje veselje in zadovoljstvo je bilo jahanje v maneži in bližnji okolici. Uživali pa so tudi v vožnji s kočijo.

Ob zaključku tabora so bili vsi zadovoljni. Ko so odhajali domov, so izrazili željo, da naslednje leto ponovno pridejo uživati na poletni tabor.

Glasba nas združuje

BESEDILO: BARBARA FALE

Fotografija: Miro Pivar

Šolski zvonec je zadnji teden junija res zazvonil konec pouka, a šolarji OŠ Jurija Vege z učenci podružnične šole in otroci vrtca so v počitniške dni zakorakali s proslavo ob dnevu državnosti ter nagradnim koncertom skupine Mjav.

Zadnji šolski dan je po Vegovi ulici odmevala glasba. Učenci, učitelji in vzgojitelji, ki so sodelovali na nagradnem natečaju skupine Mjav, so si namreč z izvedbo pesmi *Tvoje ime, Slovenija* prislužili zmago in s tem nagradni koncert skupine Mjav. Dekleta te skupine so ustvarila izjemno vzdušje, veselja ob zasluženih nagradah smo bili deležni vsi.

Malčki in učenci, ki živijo z glasbo

Tako kot pretekla leta so bili tudi letos na šoli zelo aktivni vsi pevski zbori ter Šolska glasbena skupina. Sodelovali so na šolskih prireditvah na matični in podružnični šoli in teh ni bilo malo. Z veseljem so se odzvali tudi vabilom na občinske prireditve.

V petek, 12. aprila, so učenci Šolske glasbene skupine, Mlajši pevci, Učiteljsko-vzgojiteljski pevski zbor ter nekdanji učenci - *Vega bend* pod vodstvom učiteljice Barbare Fale ter vrtčevski pevski zbor Jurček poje in otroška folklorna skupina Lilije pod vodstvom Romance Božič, Karmen Mihelčič in Kristine Cerar v organizaciji Šolskega sklada OŠ Jurija Vege Moravče pripravili koncert *Združeni v glasbi*.

Fotografija: Andreja Vavpetič

Med dobredelnim koncertom je nastopajoče in obiskovalce pozdravila predsednica upravnega odbora šolskega sklada Andreja Vavpetič, ki se je zahvalila nastopajočim in vsem, ki so pomagali uresničiti željo, da je nastal enkraten glasbeni večer. Igrivo vezno besedilo za koncert je napisala učiteljica Božena Groboljšek ter pripravila izvrstna mlada napovedovalca Niko in Nika, ki sta svojo nalogo odlično opravila. Mlade na odru je družila glasba in prijateljstvo ter želja pomagati. Ob zaključku koncerta se je nastopajočim na odru pridružila še ravnateljica Nuša Pohlin Schwarzbartl, ki se je vidno ganjena zahvalila mladim glasbenikom, pevcem, plesalcem in učiteljicam, skratka vsem, ki so poskrbeli za

Fotografija: Andrej Rous Robida

enkratni koncert, ki bo še dolgo odzvanjal v ušesih obiskovalcev. Vse, kar so tega večera pričarali mladi, je bilo nagajeno z bučnim aplavzom in zaključkom, ko so obiskovalci želeli »še«. Zaradi izjemnega zanimanja so koncert ponovili.

Pomlad in poletje v znamenju pesmi

V ponedeljek, 29. maja, je bil v *Kulturnem domu Moravče* že tradicionalni koncert zborov ter razstava likovnih del, ki so nastala na 23. jubilejnem *Ex temporu* na temo Jame in gradovi. Tokrat zaradi slabe vremenske napovedi ni bil organiziran na gradu Tuštanj. Zato se je ubrano petje in muziciranje razlegalo znotraj moravškega kulturnega doma, čemur so sledili bučni aplavzi, tako nastopajočim kot nagrajencem *Ex tempora* ter njihovim mentorjem. *Ex tempore* je vodila učiteljica Inge Ivartnik. Pod vodstvom zborovod-

Fotografija: Andreja Vavpetič

kinj Barbare Fale in Mojce Malovrh so se predstavili: *Mali zborček, Mali kos, Pojoče čebelice, Muc art*. Pevske zборе sta na klavirju spremljala pianista Blaž Pirnat in Dominik Štefan.

V začetku meseca junija je gospa ravnateljica vse glasbene zasedbe nagradila z nagradnim kopianjem v kopališču Atlantis. Mladi umetniki so bili darila izjemno veseli.

Besedilo pesmi *Tvoje ime, Slovenija* pravi: »*Tvoje ime, Slovenija, skrito v srce, tu sem doma, mi vliva moč in blagoslov, od vseh rodov, pridi domov.*« Kamorkoli nas bodo vodile poti, želimo, da le domov se varno in zdravi vrnemo vsi.

VABILO

V torek, 24. septembra 2019, je v okviru *OŠ Jurija Vege Moravče, VVE Vojke Napokoj*, potekal **vpis v Cicibanove urice** za šolsko leto 2019/2020. Program **CICIBANOVIH URIC** je namenjen otrokom, ki niso vključeni v vrtec in so stari od 3 do 6 let.

Vpis otrok v program je še vedno možen.

Program bomo začeli izvajati

1. oktobra 2019, in sicer vsak torek od 17. do 19. ure v vrtcu Moravče.

Namen srečanj je, da otroci spoznajo in začutijo delček utripa, ki poteka v vrtcu. Otroci bodo spoznali nove prijatelje ter se igrali in ustvarjali.

Za vpis pokličite Branko Peterlin na telefonsko številko 041 725 382.

Vabljeni!

Matej Žist,

ravnatelj OŠ Jurija Vege

ZAKAJ JE DOBRO BITI MORAVŠKA LILJA?

Vadba deklicam zagotovo izboljšuje motoriko leve in desne strani telesa.

Dekleta pridobijo moč, izboljšajo koordinacijo v prostoru, poveča se gibljivost telesa, s pomočjo glasbe dosežejo usklajeno gibanje telesa.

Dinamični treningi (palica, gimnastika, žoge...) povečujejo zbranost in zanimanje. Skupinska vadba in druženje spodbujata pripadnost, krepita sodelovanje in gradita odgovornost.

Omogočeno je tudi individualno delo posameznic, če čutijo klic v tej smeri. Zagotovo vadba z občasnimi nastopi pripomore k samozavesti posamezne deklice, kar je zelo pomemben učinek, ki bo spremljal te deklice celo življenje.

POLEG VRTČEVSKIH SPODBUDITE K VADBI TUDI DEKLICE V PRVEM TRILETJU OSNOVNE ŠOLE!

Moravške Lilije na Ohridu

BESEDILO: SABINA BARLIČ

Letos marca smo se v Mažoretnem društvu Moravške Lilije izjemno razveselili, ko smo dobili sporočilo, da nas je selektor izbral za nastop in predstavitev na štiridnevem kulturnem festivalu Slovenija na Ohridu 2019. Obenem je del sovetja Lilij ostal v Moravčah, kjer je istočasno potekala proslava ob dnevu državnosti, na kateri nastopajo tudi Lilije.

Festival organizira slovensko-makedonsko društvo Alpa-Alpina v sodelovanju s Kulturnim centrom Ohrid in Občino Ohrid in sicer v sklopu znamenitega Ohridskega festivala, kjer se je letos zvrstilo preko 550 udeležencev iz petindvajsetih društev. Predstavili so se člani folklornih skupin, pevci ljudskih pesmi, orkestri, mažorete, pevski zbori in druge pevske zasedbe, lutkovne in gledališke skupine, orgličarji ter kulinarčni aktivni.

Pokrovitelj festivala je bil predsednik Sobranja (makedonskega parlamenta) Talat Xhaferi, glavni gost iz Slovenije pa je bil direktor Javnega sklada za kulturne dejavnosti mag. Marko Repnik. S strani Občine Ohrid je med dogodkom aktivno sodelovala predsednica občinskega sveta Živka Angelovska in slovenski častni konzul na Ohridu Shenol Islam.

Spoznavanje mesteca ob jezeru

Pot se je pričela 21. junija, ko smo se ponoči z letališča Jožeta Pučnika odpravili z letalom (nekateri prvič) proti Skopju. S skopskega letališča nas je manjši avtobus vozil daljši čas do Ohrida, kjer smo bili nastanjeni v samem središču mesta. Sobota je bila namenjena spoznavanju udeležencev, a kljub temu z nekaj pripravami. Sklenila se je s prijetnim večernim druženjem vseh nastopajočih.

V nedeljo so nam oblaki prizanesli in nam ustregli s toliko sončka, kolikor smo ga potrebovali na vodenem ogledu po mestnih znamenitostih. Kadar se je le dalo, so se nekateri udeleženci festivala z veseljem ohladili v jezeru, iz katerega so nas občasno opazovale žabe in kače. Drugi so bolj prisegali na senčko ob kavici in sladoledu ter ob opreznem spogledovanju s potepuški psi, ki jih tam okoli ni bilo malo. Dekleta so popoldne izrabila za trening, za predsednico Sabino in tajnico Katarino pa je bil pripravljen sprejem pri županu mesta Ohrid.

Moravške Lilije ponovno blestele

Po srečanju v mestni hiši je sledila poldrugo uro trajajoča otvoritvena slovesnost z nastopi, kjer so bila naše res izjemno lepe in elegantne Lilije vključene v častni špalir ob vhodu častnih gostov,

nastopajočih in gostov na prireditveni prostor, ki se je nahajal na romantični lokaciji visoko nad jezerom in tik pod zvezdami. Na dogodku je prisotne pozdravila predsednica ohridskega občinskega sveta Angelovska, direktor javne agencije za kulturo mag. Marko Repnik ter slovenski veleposlanik v Makedoniji prof. dr. Milan Jazbec.

Po končani slovesnosti je Lilije vaditeljica Barbara na poti skozi mesto razveselila s pečeno koruzo.

Malo na lepše, nato na nastop

In čisto prekratka noč se je prevesila v prekrasno ponedeljkovo dopoldne z izletom z ladjo na Sveti Naum, razen za eno od Lilij, ki je šla pokazat boleče uho v tamkajšnjo bolnišnico in doživela prijetno presenečenje. Zelo prijazni zdravnik specialist ji je zapel slovensko pesem, ki ga je spominjala na njegovo bivanje v Sloveniji.

Po kosilu so stekle priprave na sprevod, ki se je vila vzdolž jezera ob mestnem parku, skozi mestno jedro in proti odru, kjer so potekali nastopi društev. Če se je že zazdelo, da množica kar malo pojenjala, se je zgrnilo veliko ljudi, še čez ograje okoliški lokalov, ko so z zgodbo o ljubezni na gradu Lilienberg na Limbarski gori nastopile naše ljubke in izjemno očarljive Lilije s krasnim skupnim nastopom, ki sta ga podkrepili Liliji Ema in Manca s solo nastopom ter

Liliji Žana in Nika v paru. Dan je bil tako poln vtisov in doživetij, da je bilo kar težko zaspati. Torkovo jutro pa je dekleta vseeno vzdrnilo zaradi majhnih nakupov tudi čisto pravih ohridskih biserov, pisanja kartic domačim in prijateljem v krasnem ambientu enega novejših hotelov, kjer smo odrasle spremljevalke lahko uživale v zelo dobri kavi.

Ko so z zgodbo o ljubezni na gradu Lilienberg na Limbarski gori nastopile naše ljubke in izjemno očarljive Lilije, se je število gledalcev močno povečalo.

Pot je enako pomembna kot cilj

Ob izjemno lepem sončnem zahodu smo se z vsemi nastopajočimi in organizatorji ter nekaterimi častnimi gosti zbrali na obali ohridskega jezera, kjer so se deklice Lilije malo ohladile ter sproščeno poveselile. Po mirni noči smo rahlo utrujeni in polni srčnih trenutkov pričakovali za naše razmere kar malo naporen avtobus, ki nas je zopet res počasi popeljal do Skopja. Zaradi ekonomskih razlogov so let združili s postankom na letališču v Sarajevu, kjer pa letalo zaradi tehnične napake ni moglo vzleteti. Začasno so nas premestili v letališko stavbo, kjer smo doživeli poučno srečanje kultur vzhoda in zahoda, ko smo v množici eni čakali poziv za Ljubljano, drugi pa za daljni Riad.

V res veliko veselje nam je bila udeležba na festivalu "Slovenija na Ohridu", ki pa je potrdila, da je pot enako pomembna kot cilj, če le imaš odprte oči in srce.

Moravška četa na poletnem taboru v Želimljah

BESEDILO: MAJA URANKAR, PRISRČNA VEVRČA

Moravška četa je med 12. in 19. julijem na tabornem prostoru v Želimljah obiskala lik Pavla Puščavnika.

Prvi dan smo si na travniku uredili taborni prostor: postavili smo jambor, ognjišče, šotore, wc, vodove kuhinje, odbojgarsko igrišče ... Med tednom so potekale delavnice, kjer smo se učili, kako se pravilno nabrusi nože in sekire, vodovi potepi, na katerih se je vsak vod odpravil v skoraj 10 kilometrov oddaljeno vas in tam prenočil, krsti skavtov, na katerem sta dve skavtinji prejeli svoji skavtski imeni, delanje odkupnin, ko so nam nočni kradljivci ukradli zastave, kateheze, pot preživetja, igranje roverčka, kuhanje v vodovih kuhinjah, zabavni večeri ter odhodi tistih, ki so zadnje leto v četi. Poletni tabor smo zaključili v petek zvečer s sveto mašo.

SKAVTI MEDSE VABIMO NOVE ČLANE!

Skavtsko leto bomo začeli 28. 9. 2019 ob 17.30 v Moravčah. Prvo srečanje bomo zaključili s sveto mašo ob 19.00 v Moravčah, po maši pa bo v župnišču sestanek za starše. Starši lahko svoje otroke prijavite do 28. 9. Število mest je omejeno!

VV – VOLČIČI IN VOLKULJICE (3. – 5. razred OŠ)
Terezija Lakosil – 041 204 203

IV – IZVIDNIKI IN VODNICE (6. razred OŠ – 1. letnik SŠ)
Jakob Močilnikar – 051 454 421

PP – POPOTNIKI IN POPOTNICE (2. letnik SŠ – 21 let)
Matej Kunavar – 041 810 378

BODITE PRIPRAVLJENI!

Skavti

Poletni tabor krdela velikega črnega bika

BESEDILO: TEREZIJA LAKOSIL

Od 9. do 14. julija smo se najmlajša skavtska skupina VV (volčiči in volkuljice) odpeljali na tabor. Tabor je potekal na Svetem Vidu nad Cerknico. Tema tabora je bila Gospodar prstanov.

Vsak dan smo se spopadali z različnimi pošastmi. Odpravili smo se tudi na izlet in sledili dvema hobitoma – Frodu in Samu, ki sta nosila prstan v Mordor – med potjo smo zbirali predmete, ki sta jih hobita pustila za seboj in se na koncu spopadli z ogromno tarantelo. Govorečim drevesom, ki se imenujejo Enti smo pomagali premagat Sarumana (beli vešč, ki je postal zloben).

Vrhunec tabora je bila nočna igra, kjer so nas napadli orki, mi pa smo morali rešit hobita Meda in Gandalfa. Na koncu nam je uspelo uničiti prstan in tako smo rešili svet.

Tabor smo zaključili s skalo posveta, kjer so volčiči napredovali, prejeli nagrade za uspešno ulovljene plene in za največ zbranih zelenih tačk.

Obvestila Kmetijske svetovalne službe

BESEDILO: IRENA ZLATNAR IN PAVLA PIRNAT

Slaščičarske delavnice

Tudi v letošnjem letu bo članom kmetijskih gospodarstev v oktobru omogočena udeležba na delavnicah. Organizirani bodo trije praktični tečaji po 7 pedagoških ur v popoldanskem času, kjer se bodo udeleženci naučili pripraviti različne vrste peciva oz. slaščic, dva tečaja bosta o izdelavi različnih vrst slaščičarskega peciva (pite, mini rolade in rezine), en pa o izdelavi presnih sladici. Tečaj bo izveden v sodelovanju z zunanjim izvajalcem. Za udeležence je tečaj brezplačen, ker bo financiran iz proračuna Občine Moravče preko Javnega razpisa za dodelitev državnih pomoči za programe ohranjanja in spodbujanja razvoja kmetijstva in podeželja v občini Moravče v letu 2019.

Zaradi lažje organizacije je prijava obvezna na Izpostavi Domžale (Oddelek za kmetijsko svetovanje), Šaranovičeva cesta 21a, Vir. Lahko se prijavite s klicem na telefon št. (01) 724 18 45 ali (01) 724 48 55 v času uradnih ur (ponedeljek in sreda od 8.00 do 11.00 ali po elektronski pošti: irena.zlatnar@lj.kgzs.si, pavla.pirnat@lj.kgzs.si ali lucija.susnik@lj.kgzs.si).

Vsi prijavljeni boste o podrobnostih seznanjeni naknadno. **Prijavite se čim prej, najkasneje do 30. septembra 2019.**

Strokovna ekskurzija

Vokviru Javnega razpisa Občine Moravče bo 10. oktobra 2019 organizirana enodnevna strokovna ekskurzija v Posavje. Ogledali si bomo nekaj primerov dobrih kmetijskih praks s področja dopolnilnih dejavnosti in se seznanili s potrebnimi strukturnimi in tehnološkimi spremembami. Prevoz in vodenje ekskurzije bosta brezplačna.

Vse zainteresirane kmete vabimo, da se predhodno prijavijo do zapolnitve mest, najkasneje do 30. septembra 2019. Vabilo o odhodu s podrobnejšim programom bomo vsem prijavljenim poslali naknadno.

Sklop predavanj z delavnico

Sklop predavanj z različno tematiko je namenjen kmetom in njihovim družinskim članom iz območja občine Moravče. Na temo socialne varnosti kmetov, želimo udeležencem približati kmetijstvo kot panogo, ki omogoča socialno stabilnost članov kmetijskega gospodarstva, obenem bi jih seznanili tudi z aktualnimi informacijami s področja zakonodaje, ki marsikateremu kmetu onemogoča nadaljnji razvoj kmetije oz. vzpostavitev dopolnilne dejavnosti. V okviru tega izobraževanja bo na temo žganjekuhe organizirano tudi predavanje z delavnico, kjer bodo udeleženci seznanjeni z nekaterimi tehnološkimi postopki pri pridelavi sadja. Obenem bi se na podlagi dejanskih vzorcev seznanili

tudi z najpogostejšimi napakami pri postopku žganjekuhe in kako te napake odpraviti.

Sklop izobraževanj bo predvidoma v mesecu oktobru. Izobraževanja bodo potekala na turistični kmetiji Ivanke Kocijančič, zato zaradi lažje organizacije udeležence prosimo, da se na predavanja oz. delavnico predhodno prijavite na zgoraj navedene kontakte. Udeležba je v celoti brezplačna, ker bo financirana iz proračuna Občine Moravče preko javnega razpisa. O točnem datumu in programu bodo udeleženci obveščeni naknadno.

Afriška prašičja kuga

Zaradi pojava afriške prašičje kuge v sosednjih državah je le še vprašanje časa, kdaj se bo ta pojavila v Sloveniji. Preprečevanje širjenja te bolezni je bistvenega pomena, saj zdravljenja ni. Zato morajo rejci prašičev dosledno upoštevati in izvajati naslednje ukrepe:

- dosledna uporaba in menjava zaščitne obutve in obleke, razkuževanje,
- omejitev dostopa oseb na dvorišče oziroma v hleve s prašiči,
- nakup živali iz preverjenih rej oziroma izolacija novo nabavljenih živali,
- razkuževalne dezbariere,
- prepovedano krmljenje s pomijami,
- preprečevanje stika med domačimi in divjimi prašiči (predvsem pri živalih v izpustih, prosta reja, dvojne ograje med katerima je razmik 1,5 metra in odporna na ritje in moč prašičev),
- ne prinašajte mesa in mesnih izdelkov s potovanj iz drugih držav.

Mladi prevzemniki

V tem programskem obdobju se načrtuje objava še dveh javnih razpisov za podukrep 6.1 Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete. Peti po vrsti naj bi bil odprt oktobra in novembra 2019, šesti kot zadnji v tem programskem obdobju pa naj bi bil odprt februarja in marca 2020. S temi javnimi razpisi se dodeljuje nepovratna sredstva v primeru prenosa kmetije (zemljišča, objekti, živali) iz starejše generacije na mlajšo. Osnovni pogoji ostajajo enaki.

Vloge na razpis se oddajajo elektronsko. Prispere vloge se točkujejo, pri čemer je vstopni prag 30 odstotkov vseh možnih točk. Seveda pa je v vlogi potrebno izbrati tudi mejnike ter cilje, ki jih je potrebno izvesti v treh letih po izdaji odločbe. **Vsi, ki razmišljate o lastniškem prenosu in kandidiranju na naslednji razpis, se za podrobnejše informacije in svetovanje pravočasno obrnite na nas.**

Majhne kmetije

V decembru 2019 je predvidena objava še enega javnega razpisa za podukrep 6.3 Pomoč za zagon dejavnosti namenjene razvoju majhnih kmetij. Upravičenci naj bi bile kmetije, katerih površine pretežno ležijo na območjih z

omejenimi dejavniki (OMD), imajo v upravljanju najmanj 1,5 ha in ne več kot 6 ha primerljivih kmetijskih površin, od 1,5 od 15 glav velike živine ter zagotavljajo obtežbo s travojedimi živalmi v obsegu vsaj 0,5 glave velike živine na ha. Zaprtje razpisa se predvideva v januarju 2020. **Zainteresirani se nam že sedaj lahko javite in vas bomo obvestili, ko bo javni razpis odprt.**

Obnovitveni tečajji FFS

Vsi izvajalci ukrepov za varstvo rastlin morate pred pretekom izkaznice opraviti obnovitveno usposabljanje. Pisna obvestila za jesenske termine so bila že razposlana. Če ga kdo, ki mu letos poteče veljavnost izkaznice, ni prejel, naj se prijavi na enega od tečajev objavljenih na naši spletni strani. Obnovitveni tečajji bodo potekali še v naslednjih terminih in lokacijah:

- sreda, 2. 10. ob 9. uri, Ljubljana – Šiška, KGZS, Gospodinska ulica 6,
- sreda, 2. 10. ob 15. uri, Ljubljana – Šiška, KGZS, Gospodinska ulica 6,
- sreda, 9. 10. ob 9. uri, Stična, Gasilski center Stična, Stična 144,
- četrtek, 10. 10. ob 15. uri, Stična, Gasilski center Stična, Stična 144,
- četrtek, 17. 10. ob 15. uri, Vir pri Domžalah, Območna obrtno-podjetniška zbornica, Šaranovičeva cesta 21c,
- torek, 22. 10. ob 9. uri, Ljubljana – Šiška, KGZS, Gospodinska ulica 6,
- sreda, 23. 10. ob 9. uri, Ljubljana – Šiška, KGZS, Gospodinska ulica 6,
- torek, 5. 11. ob 9. uri, Ljubljana – Dobrunje, Zadrudni dom Zadvor, Cesta II grupe odredov 43,
- torek, 5. 11. ob 15. uri, Ljubljana – Dobrunje, Zadrudni dom Zadvor, Cesta II grupe odredov 43,
- sreda, 6. 11. ob 9. uri, Vrhnika – Verd, Gasilski dom Verd, Verd 100.

Prijava je obvezna. Prijavite se nam ali sodelavki Špeli Drnovšek na e-naslov: spela.drnovsek@lj.kgzs.si. Na posameznih tečajih je število mest omejeno, zato boste ob morebitni zasedenosti navedenih terminov morali iti na bolj oddaljene lokacije. Pomembno je, da se prijavite na enega od tečajev, če želite ohraniti veljavnost izkaznice.

V primeru, da do datuma preteka izkaznice ne opravite obnovitvenega tečaja, boste morali za pridobitev izkaznice ponovno opraviti osnovni tridnevni tečaj.

Dan ekoloških kmetij

BESEDILO: ZDRUŽENJE EKOLOŠKIH KMETOV – ZDRAVO ŽIVLJENJE

V letu 2019 Združenje ekoloških kmetov – zdravo življenje (ZEKZŽ) obeležuje dvajset let delovanja.

Člani so ekološke kmetije pretežno iz občin Lukovica, Domžale, Kamnik, Moravče, Zagorje, Šmartno pri Litiji, Litija in posamezne kmetije iz drugih okoliških občin. Dvajset let organizirane ekološke zavesti je pomemben dejavnik trajnostnega kmetovanja. V želji, da se bolje spoznamo ter vas seznanimo z našimi dosežki, ki so rezultat strokovne podpore in dobrega sodelovanja z javno službo kmetijskega svetovanja pri KGZS, smo za vas pripravili Dan ekoloških kmetij ZEKZŽ.

Srečanje bo v četrtek, 24. oktobra ob 11. uri na lokaciji z obetavnim imenom »Razgledi z Vrha«. Gre za turistično dejavnost ekološke kmetije Pri Plahutnik, Koreno pri Lukovici.

Med 11. in 12. uro bo potekala predstavitev uspešnih praks v ekološkem kmetovanju (stojnice, člani ZEKZŽ). Med 12. in 13. uro bomo organizirali srečanje z novinarji, na katerem bomo predstavili Zbornik ob dvajseti obletnici ZEKZŽ, kakor tudi trenutno stanje ekološkega kmetijstva na območju KGZS-Zavoda LJ. Po 13. uri pa se bomo družili ob ekološki malici.

Vabljeni ste vsi, ki vas zanima ekološko kmetovanje – tako kmetje, ki razmišljate o prehodu na ekološko kmetovanje, kot potrošniki. Zaradi organizacije dogodka je nujna potrditev udeležbe in sicer do 10. oktobra. Prijavite se lahko s klicem na telefon št. (01) 724 48 55 ali preko e-pošte na naslov pavla.pirnat@lj.kgzs.si.

Dogodek organizira Združenje ekoloških kmetov – zdravo življenje v sodelovanju s KGZS - Zavodom Ljubljana.

Javna obravnava osnutka gozdnogospodarskega načrta 2019–2028

BESEDILO: MARIJANA TAVČAR

V prostorih Lovske družine Moravče je bila 29. avgusta 2019 javna obravnava gozdnogospodarskega načrta (GGN) gozdnogospodarske enote (GGE) Dol – Moravče za obdobje 2019–2028. Osnutek načrta je bil sicer razgrnjen v dneh od 21. avgusta do 3. septembra 2019 v prostorih Zavoda za gozdove Slovenije, Krajevna enota Domžale, na Ljubljanski cesti 72 v Domžalah.

Na javni obravnavi so odgovorni za izdelavo načrta z Zavoda za gozdove Slovenije, Območna enota Ljubljana, predstavili osnutek desetletnega načrta za gospodarjenje z gozdovi GGE Dol – Moravče. Enota zajema območje občin Moravče in Dol pri Ljubljani ter k. o. Trojica, ki spada v občino Domžale. V enoti je 4.809 ha gozdov, večinoma v zasebni lasti.

Po predstavitvi so udeleženci, med katerimi so bili lastniki gozdov, predstavniki občin, lovske družine, podjetja Termi, Direkcije RS za vode in Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, izmenjali mnenja o osnutku načrta, predstavniki Zavoda za gozdove Slovenije pa so odgovarjali tudi na vprašanja v zvezi z gospodarjenjem z gozdovi, ki so jih zastavljali udeleženci. Konkretnih pripomb ali predlogov za spremembo osnutka načrta sicer ni bilo, dani pa sta bili dve pobudi za dopolnitev načrta z drugačnim kartnim pri-

kazom vodovarstvenih in ogroženih (poplavnih, erozijskih) območij ter za navedbo odlokov o vodovarstvenih območjih. Celotno gradivo osnutka gozdnogospodarskega načrta (besedilni del ter opis gozda, kartni del in prostorski del) si je možno ogledati na spletni strani Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: <https://www.gov.si/zbirke/javne-objave/javna-razgrnitev-osnutka-gozdnogospodarskega-nacrta-gozdnogospodarske-enote-dol-moravce-2019-2028/>. Svet OE Ljubljana je 5. septembra 2019 obravnaval osnutek GGN GGE Dol – Moravče za ureditveno obdobje od leta 2019 do leta 2028 ter ga določil kot predlog, kar pomeni predzaključno fazo sprejemanja načrta. Predvidevamo, da bo načrt sprejet v decembru 2019 s pravilnikom o gozdnogospodarskem načrtu, ki bo objavljen v *Uradnem listu Republike Slovenije*. Sprejeti gozdnogospodarski načrti gozdnogospodarskih enot so dostopni na pregledovalniku Zavoda za gozdove Slovenije: <http://prostor.zgs.gov.si/pregledovalnik/>.

V gozdovih se invazivno širi navadna barvilnica

BESEDILO IN FOTOGRAFIJE: MARIJA STARE

Navadna barvilnica (*Phytolacca americana*) je zelната trajnica, ki je v 17. stoletju prišla iz Severne Amerike v Evropo kot okrasna rastlina. Do konca 20. stoletja ni predstavljala večjih težav. Klimatske spremembe so prinesle žled, razvoj podlubnikov, vetrolome, mile zime in dolga poletja.

V gozdovih so nastale velike poseke, kamor se je začela naseljevati navadna barvilnica. Dolga poletja ji omogočajo zelo veliko tvorbo semen, saj jih tvori do pozeb. Nadzemni deli rastline čez zimo odmrejo, spomladi poženejo iz močne, a relativno mehke korenine nova stebela. Vsako naslednje leto ima rastlina večjo korenino in požene še več stebel. V višino zraste od 1,5 do 3,5 metra. Ima zelo velike liste, ki spominjajo na liste tobaka. Cveti v grozdastih socvetjih bele ali roza barve, iz katerih se razvijejo grozdi. Jagode teh grozdov so sprva zelene, nato rdeče, zrele so črnovijolične. V času zorenja jagod se stebela obarvajo rdeče.

Navadna barvilnica je strupena

Zjagodami se prehranjujejo ptiči in raznašajo semena iz iztrebki na nove lokacije ter s tem ustvarjajo nova žarišča. Seme se raznaša tudi z gozdarsko mehanizacijo. Na posekah, v presvetljenih gozdovih in ob vlakih tvori goste, neprehodne sestoje, izpodriva domorodno vegetacijo in

Razen za nekaj vrst ptičev je cela rastlina navadne barvilnice strupena za živali in za ljudi. Otrok se zastrupi že, če užije le nekaj jagod. Najbolj strupena je korenina. Ker je strupena, je potrebno pri rokovanju z njo uporabljati rokavice.

preprečuje obnovo gozda, ker jemlje prostor, hrano, vodo, svetlobo ter s toksini, ki jih izloča v zemljo, preprečujejo kaljenje semen hrastov, bukev ... Razen za nekaj vrst ptičev je cela rastlina strupena za živali in za ljudi. Samo nekaj jagod je dovolj, da se zastrupi otrok. Najbolj strupena je korenina. V Evropi nima naravnih sovražnikov. Zaradi njene invazivnosti in zato ker preprečuje obnovo gozdov, jo je

potrebno odstranjevati. Rastlina potrebuje za svoj razvoj toploto. Letošnji mrzli val v maju, je njeno rast zelo zadržal. Začetek njenega cvetenja je odvisen od spomladanskih temperatur. Ker je strupena, je potrebno pri delu z njo uporabljati rokavice.

Pri uničevanju je potrebna vztrajnost

Najbolj učinkovito je puljenje rastlin. Najprej se začne odstranjevati posamezne rastline, ki so najbolj oddaljene od žarišča, da se prepreči njeno širjenje na nove lokacije. Ni potrebno izpuliti cele korenine, ampak se odreže samo zgornjih 4–5 cm korenine.

Preostanek korenine v zemlji propade. Odrezane korenine se odlaga na šture, kupe vej, ne smejo pa ostati v stiku z zemljo, ker bi se lahko ponovno ukoreninile. Čim starejša je rastlina, toliko močnejša je njena korenina. Mlade rastline je možno z roko z lahkoto izpuliti. Pri odstranjevanju korenin so zelo uporabne vile štiharice, rovnica, lopata, kakor tudi nož ali sekira. Korenine lahko odstranjujemo preko celega leta. Ko pa začne barvilnica cveteti, je potrebno puljenje prekiniti in začeti s košnjo. Košnjo opravljamo tam, kjer je veliko rastlin in jih ni možno vseh pravočasno izrjavati. Takrat je potrebno prvenstveno preprečiti tvorbo semen.

Kositi se jo začne, ko se začnejo odpirati prvi cveti. Začetek cvetenja je odvisen od spomladanskih temperatur. S košnjo preprečimo tvorbo semen, rastline pa košnja ne uniči in lahko že isto ali pa naslednje leto ponovno odžene.

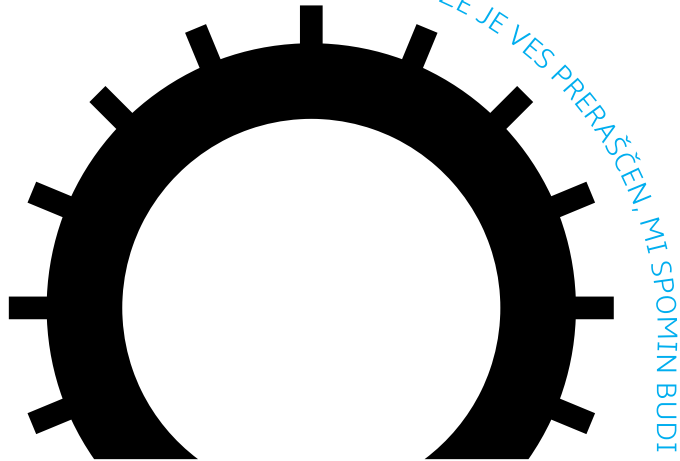
Pokošena stebela, na katerih se še niso izoblikovale jagode, lahko obležijo na tleh. Na tistih stebelih, na katerih so že grozdi zelenih jagod, pa bo seme dozorelo. Ko je košnja, s katero se je preprečila tvorba semen končana, se lahko nadaljuje z ruvanjem korenin.

Če rastline niso bile pravočasno izrjavane, oziroma pokošene in so na rastlini že grozdi, je potrebno grozde obrati, posušiti in požgati.

Mlini na Moravškem nekoč in danes

TAM ZA GOZDOM OB POTOKU STARI MLIN MI ŠE STOJI, Z MAHOM ŽE JE VES PRERAŠČEN, MI SPOMIN BUDI
BESEDILO IN FOTOGRAFIJE: MIRA SMRKOLJ

Razstava z naslovom *Mlini na Moravškem nekoč in danes*.

Fotografija: Sebastjan Kovačič

Članice Turističnega društva Moravče smo obudile spomine na mline, se potopile v raziskovanje že napisanega, se odpravile na teren in k ljudem, ki so o mlinih še kaj vedeli, fotografsko obeležile sedanja stanja mest, kjer so mlini nekoč bili in pripravile razstavo z naslovom *Mlini na Moravškem nekoč in danes*. Odprtje razstave je bilo 26. julija v avli Kulturnega doma Moravče. Udeležili so se ga župan Moravč dr. Milan Balažic, podžupan Marko Kladnik, drugi predstavniki občine, predsednik Turističnega društva Sebastjan Kovačič, predstavniki drugih društev, povabljeni sorodniki nekdanjih mlinarjev, vsi tisti, ki so s svojim prispevkom kakorkoli pomagali pri razstavi ter ljubitelji razstav in naše kulturne dediščine.

Popestritev razstave s pesmijo

Najprej je nekaj uvodnih besed spregovoril predsednik Turističnega društva Sebastjan Kovačič, ki je pohvalil izvedbo projekta in delo vseh, ki so zaslužni, da je razstava na ogled. Še posebej pa je izpostavil zagnanost štirih članic TD Moravče in to so: Anka Sodec, Dani Jančar, Milena Opresnik in Mira Smrkolj. Slednja sem tudi vodila prireditve.

Za popestritev med predstavitvijo mlinov nekoč, o anekdotah o njih in sedanjem stanjem je poskrbel Moški zbor KUD Tine Kos Moravče, ki nam je pod vodstvom Milana Kokalja skozi večer zapel štiri pesmi: Stari mlin, Oj te mlinar, Karlinca je štemana in Moravska dolina. Med prireditvijo se je oglasilo tudi ropotanje mlina. Nekoč je bila to vsakodnevna in tudi nočna glasba mlinarjev, sedaj pa je bilo to prijetno presenečenje za poslušalce. Stanislav Marolt je sam izdelal maketo domačega, Šimnovega, mlina in velikodušno smo ga dobili na izposojajo.

Nekoč sedemindvajset mlinov, danes le še en

Mlini na Moravškem so stali ob potoku Drtijiščica in njenima pritokoma Žvirca in Mošenišnica ter ob Rači. Drtijiščica izvira v Kandršah in na njenem pritoku Žvirca med Križatami in Podgorico je nekoč stal Savčev mlin. Na tem mestu je sedaj zajetje vode, ki napaja z vodo področje Peč. Nekoč Cvelbov mlin pa je stal na Mošenišnici v Mošeniku, kmalu po izviru te vode izpod Limbarske gore. Rača pa izvira v dveh krakih v okolici Moravč - v Rudniku je Rudniška Rača, v Češnjicah pa Češnjiška Rača. Vseh mlinov je bilo 27; osemnajst na Drtijiščici in devet na Rači.

KOSTANJEVA NEDELJA TURISTIČNEGA DRUŠTVA MORAVČE

bo letos 13. oktobra, od 14. ure dalje na Učno-sprehajalni poti Rača pri Mohorjevem mlinu pod Dvorjami.

Vabljeni na druženje ob peki kostanja in pijači ter pokušini čajev letošnje zeliščne letine.

Vabljeni!

Moravški mlini so del evropske kulturne dediščine

Turistično društvo Moravče se z razstavo *Mlini na Moravškem nekoč in danes* vključuje tudi v program prireditev *Dnevi evropske kulturne dediščine* in *Tedna kulturne dediščine* Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Razstava *Mlini na Moravškem nekoč in danes* bo na ogled v avli kulturnega doma v Moravčah od 1. do 6. oktobra 2019, vsak dan od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

V petek, 4. 10. 2019, bo ob 18. uri kratek kulturni program, ogled pa bo možen do 21. ure.

Lepo vabljeni!

Na Drtijiščici so bili naslednji mlini: že omenjeni Savčev, Kračanov mlin pod Dolom, Dragarjev, Stenkov, Judežev, Kržanov ali Tiheljnov, Maktajnarjev, Cvelbov, Šimnov, Brodarjev, Belneški, Vehovčev, Mrvov, Tomažetov, Pukelčev, Lukov, Lesjakov in Jernejev mlin. Na Rači pa so bili Krulčev mlin na Dunaju ali češnjiški mlin, Tuštanjski, Majcetov, Polkov, Kižev, Mohorjev, Vehovčev, Kunštov in Finžgarjev. Edini še delujoči mlin je Maktajnarjev. Po očetu Francu Rotarju nadaljuje mlinarsko tradicijo od leta 2015 sin Gorazd Rotar. Od kmetov odkupuje vse vrste žit in prodaja vse vrste mlevskih izdelkov: moke, kaše, zdrob, kosmiče. Njegov brat Janez Rotar, ki stanuje v Orehovici pri Izlakah, pa iz bratovih mlevskih izdelkov dela izvrstne testenine, ki jih pod blagovno znamko Mlinarjev sin prodaja tudi v prodajalni Gorazda Rotarja.

Pomen mlinarstva

Mlinarstvo je ena najstarejših gospodarskih dejavnosti. Je pa redko samostojna storitvena obrt, temveč je pogosto povezana s kmetijstvom. Delo mlinarja je bilo tako, da je bil samo mlinar, drugi pa so delali po senožetih, travnikih, njivah in so skrbeli za živino. Plačilo je dobil po mlinskem redu z odvzemom žitne merice od zrnja (ena šestnajstina mernika nezmlitega žita), od zmlitega le merico od otrobov.

Mlinarji na Moravškem so mleli belo, črno moko in stopali žitna zrna v kašo. Izdelovanje ali luščenje zrn prosa, ječmena ali ajde v kašo se imenuje phanje. Ječmen so stopali v ječmenovo kašo ali ješprenj, proso v proseno kašo, ajdo v ajdovo kašo. Delo v stopah je bilo dolgotrajno, zamudno in neprestano je bilo potrebno pobirati zrna, ki so jih stopnice zmetale iz stopnih lukenj.

Pri večini mlinov so še vidni ostanki: deli zidu, ohranjen jez, vidna pot vodne **struge, mlinsko kolo**. Pri nekaterih mlinih stoji še stavba – Kižev, Mohorjev, Vehovčev, Kunštov mlin. V Kiževem in Mohorjevem je še nekaj mlinskih delov, v drugih dveh naprav ni več. Kot je že omenjeno, je Maktajnarjev mlin edini delujoči mlin daleč naokoli. V uporabi pa je še Mohorjev mlin, saj del te stavbe koristi TD, ki organizira pohode ob Rači, v svoji ponudbi pa ima tudi naravoslovno - tehniške dejavnosti za otroke od 4. do 6. razreda osnovne šole.

Naš projekt je finančno podprla Občina Moravče in zaključno besedo pri predstavitvi je imel župan dr. Milan Balažic. Pohvalil je prizadevanje TD Moravče za ohranjanje kulturne dediščine in odprl razstavo.

Obiskovalci so si nato lahko o posameznem mlinu prebrali na panojih in si ogledali slike ter se po ogledu zadržali v prijetnem klepetu. Razstava je bila na ogled tri dni. Odprtja se je udeležilo veliko ljudi in tudi obisk v naslednjih dveh dnevih je bil zadovoljiv. Starejši so se spominjali nekdanjih časov in mlinov, mlajši pa so jih spoznavali.

Cvelbov mlin

Savčev mlin - Žvirca

Šimnov mlin

Kračanov mlin - Pod dolom

Belneški mlin - ostanki

Odkritje spominskega obeležja na RTV oddajniku Domžale

BESEDILO: JANEZ GREGORIČ

Veterani vojne za Slovenijo so 2. julija letos skupaj z Občino Domžale in RTV Slovenija na Oddajnem centru v Domžalah postavili spominsko obeležje.

Na ta dan pred osemindvajsetimi leti so sovražna letala jugoslovanske vojske raketirala oddajnik. Napadeni in poškodovani so bili še oddajniki na Nanosu, Kumu, Krvavcu, Pohorju in Boču. Namen napada na oddajnike je bilo vnesti splošno zmedo med prebivalstvo naše, takrat že samostojne, države Slovenije.

Neurje ni skalilo slovesnosti

Malce simbolike si je privoščila tudi narava: med osamosvojitveno vojno so nas napadli z bojnimi letali in raketami, tokrat pa nam je ponagajalo neurje z močnim vetrom in nam onemogočilo izvesti slovesnost na prostem. Ker pa smo še vedno uporni, tako kot med vojno, smo vso stvar izvedli na rezervni lokaciji – v prostorih samega Oddajnega centra. Predsednika vlade Marjana Šarca žal nismo dočakali, ker so bili vsi šefi vlad v Bruslju, na izrednem sklicu Sveta Evrope, kjer so soustvarjali evropski povolilni golaž, iz katerega naj bi nastala nova vodstvena ekipa EU. Po obvezni himni je predsednik OZVVS Domžale Janez Gregorič pozdravil vse prisotne, še posebej predsednika ZVVS

g. Ladislava Lipiča podžupana Občine Domžale Marjana Ravnikarja, poveljnika pokrajine Ljubljana v letu 1991 Miho Butara in njegovega naslednika Janeza Lesjaka. Postavitev obeležja naj bo trajni spomin na dogodke iz leta 1991, ko smo bili primorani z orožjem v roki zavarovati neodvisnost naše komaj rojene države.

Generalni direktor RTV Slovenija g. Igor Kadunc je izpostavil pomen vodilnega nacionalnega medija v vsesplošni poplavi raznih novic iz različnih, tudi nepreverjenih virov in nas spomnil na predanost uslužbencev na oddajnih centrih, ki so kljub vojnim razmeram, profesionalno opravljali svoje naloge. Direktor direktorata za obrambne zadeve na Obrambnem ministrstvu RS Srečko Zajc nas je opozoril na veliko količino lažnih novic, ki nam grenijo življenje. Pred skoraj tremi desetletji nam je bilo lažje zaupati posameznim medijem, sedaj med vodilne medije sodi internet, ki pa mu ne moremo v popolnosti zaupati.

Kulturni program je izvedla citrarska skupina *Banda citrarska* s solistom Klemnom Torkarjem in pevka Neža Drobnič Bogataj. Slovesnost je povezoval Mitja Gregorič. Po končanem uradnem programu so si prisotni ogledali odkrito obeležje, ki so se mu poklonili tudi praporščaki veteranskih organizacij. Čisto za konec pa je večina v prijateljskem druženju podoživljala čas, ko smo iz naroda postali nacija in dobili svojo državo.

Pogled v geološko preteklost

BESEDILO IN FOTOGRAFIJA: BRANKA BIZJAN

Vedno je zanimiv pogled v našo preteklost, saj brez preteklosti tudi prihodnosti ni, kot radi rečemo. Tokrat sem se udeležila pogleda v preteklost z geološkega vidika.

Dva in dvajsetega avgusta je bilo na gradu Bogenšperk predstavljeno temeljno geološko znanstveno delo v slovenskem in angleškem jeziku, z naslovom *Konodonti Slovenije*, ki ga je izdal Geološki zavod Slovenije. Avtorja sta priznana raziskovalca doc. dr. Tea Kolar Jurkovšek in dr. Bogdan Jurkovšek, regionalni geolog in paleontolog v pokoju. Obiskovalcem, ki so dodobra napolnili dvorano, sta na zanimiv

način predstavila zgodovino nastanka našega planeta. In prav zgodovina predstavlja tudi pogled v prihodnost. Spremembe, ki so okolje prizadele na različne načine, so prizadele tudi živa bitja. Med temi živimi bitji preteklosti je bila tudi nenavadna skupina vretenčarjev – konodonti, ki so izumrli pred dvesto milijoni let.

Najdeni so bili tudi v Prikrnici, kjer so našli tudi fosile rib. Moravska dolina se ponaša s številnimi nahajališči fosilov – okamenih ostankov odmrlih organizmov iz starejših geoloških dob.

Znane so 220 milijonov let stare triasne plasti s srčastimi meglodontidnimi školjkami v Dešnu. Bogata najdišča v izkopih kremenčevega peska, od koder so opisane velike ostrige, polži, zobje morskih psov, kosti vretenčarjev in veliko drugih fosilov. Vse te zanimive najdbe in zgoraj opisana knjiga bodo predstavljene v mesecu novembru tudi v Moravčah, avtorja vabita vse najditelje fosilov, da jih prinesete s seboj in jih bosta na srečanju pokomentirala.

Vabljeni vsi, ki vas zanima geološka zgodovina naših krajev in sveta. Posebej vabljeni tudi učenci in učitelji osnovne šole.

Počastitev ustanovitve Šlandrove brigade

BESEDILO: TATJANA ČOP

Dobri dve leti po začetku druge svetovne vojne je bila ustanovljena VI. slovenska narodnoosvobodilna udarna brigada Slavka Šlandra. Ustanovljena je bila 6. avgusta na Šipku nad Blagovico.

Šlandrova brigada je kot prva štajerska partizanska brigada delovala med Zasavjem in Savinjsko dolino, z delovanjem na prometnicah je ovirala premike okupatorja in obenem napadala njegove postojanke. Na Šipku so se pred 76 leti avgusta zbrali Kamniški, Zasavski in Savinjski bataljon. Skupaj so šteli 350 »starih« in okoli 400 novih borcev, orožja pa je bilo precej manj kot borcev. Brigado so poimenovali po Slavku Šlandru, ki ja bil začetnik oboroženega upora na Štajerskem. Nemci so ga ustrelili kmalu po začetku vojne, avgusta 1941, po tem ko so ga ujeli med reševanjem Slave Klavore iz mariborskega zapora.

Slavnostni govornik je bil Janko Kos, župan občine Žalec. Ker pa imajo Šlandrovo brigado za svojo v več občinah, so se slovesnosti udeležili tudi pomembni predstavniki občin Moravče, Kamnik, Domžale in Lukovica. V imenu občine Moravče je prisotne pozdravil občinski svetnik Stanislav Ravnikar z besedami: »Pozdravljam vas v imenu občine Moravče, v imenu župana dr. Milana Balažiča in v svojem imenu. Zadovoljen sem, da smo se zbrali v tako velikem številu, da počastimo ustano-

vitev Šlandrove brigade, ki jo izjemno cenimo, saj so se v njej borili tudi mnogi Moravčani. Med njimi je bil tudi moj stric, na kar sem še posebno ponosen. Brigada je bila preformirana na Limbarski gori, pred odhodom na Dolenjsko. Tako, kot v času vojne, tudi sedaj fašisti želijo naše ozemlje in rišejo zemljevide, kjer si delijo slovensko zemljo, »nasledniki« kolaborantov pa podirajo in mažejo partizanska obeležja.

Storilcev skoraj nikoli ne najdejo, čeprav to počnejo skoraj pred vrati parlamenta. Zato je pomembno, da se srečujemo na mestih, kjer so se zgodili pomembni dogodki naše zgodovine in pokažemo vsem, kako ponosni smo na slavno obdobje našega boja proti okupatorju ter da se nikomur ne opravičujemo in vsem povemo: *Bili smo na strani zmagovalcev!*«

Organizatorji so poskrbeli tudi za pester kulturni program: nastopili so Kvartet Krt, kvintet harmonikarjev ter recitatorja Mira Smrkolj in Janez Gubanc.

Pohod k spomeniku NOB v Hrastnik pri Moravčah

BESEDILO: VOJKA REBOLJ, FOTOGRAFIJA: PETER JANEŽIČ

Grozot druge svetovne vojne ne bi smeli nikoli pozabiti! Tako tudi ne hrastniških žrtev, ko so nemške policijske enote 20. julija 1942 požgale devet vaščanov. Požgali so tudi vseh 12 hiš, žene in otroke pa izselili v nemška taborišča.

Vsakah nekaj let ZB za vrednote NOB Moravče v spomin tem žrtvam pripravi spominsko svečanost ob spomeniku. Že lansko leto je bil organiziran pohod iz Moravč do spomenika, uro in pol hoda. Vabilo je bilo letos namenjeno vsem občanom in zbralo se je lepo število udeležencev. Predsednik ZB Moravče Martin Rebolj je ob spomeniku v kratkem nagovoru dejal, da srečanja ob spomenikih niso namenjena delitvam, temveč so spomin na grozote NOB, zato tudi v opomin za današnji čas. Skupaj s podpredsednikom združenja Grošljem in svetnicama Barličevo ter Hauptman Vidergarjevo so k spomeniku položili venec.

Na druženju so ostali še dolgo. Nekaj udeležencev je spomenik obiskalo s prevozom, ker se iz kakršnih koli razlogov pohoda niso mogli udeležiti. Vsi zbrani pa so bili zelo zadovoljni z gostoljubjem domačije Topoškovih, ki so jih ob vročem dnevu sprejeli v prijetno senco. Tudi gasilskih miz in klopi Prosto-voljnega gasilskega društva iz Peč so bili veseli. Za naslednje leto so si udeleženci ob slovesu obljubili, da se spet srečajo, takrat v Veliki vasi ob spomeniku. Združenje se nadeja še več obiska.

Spremenjena avtobusna linija

Obveščamo vas, da je na pobudo Občine Moravče podjetje Arriva Kam-Bus d. o. o. Kamnik z 2. septembrom začelo voziti po spremenjeni liniji avtobusnega prevoza, in sicer z odhodom ob 13.20 iz Moravč. Linija sedaj poteka skozi Vrhpolje pri Moravčah in se na Selu pri Moravčah priključi na obstoječo linijo proti Krtini.

Hvala za razumevanje!

Popolna zapora ceste na Vrhpolju

Zaradi obnove vodovoda na odseku križišča v naselju Vrhpolje proti Javoršici bo od 5. septembra do 3. novembra popolna zapora ceste. Obvoz bo potekal po vzporednih cestah.

Vse udeležence v prometu prosimo, da upoštevajo začasno prometno signalizacijo.

Hvala za razumevanje.

Dobrodošli »vrtičkarji«

Besedilo: Nina Puc

Poletje in dopusti so za nami, a čepr naš vrtec je odprt vseskozi celo leto. Vrnili smo se z lepimi spomini in še lepše bomo soustvarjali skozi novo vrtčevsko leto. V skupino Polžki je tako letos zakorakalo 19 otrok – 13 dečkov in 6 deklic. Ker smo skupina Polžki, bo naše leto temu primerno tudi polzelo.

V prvem tednu smo se spoznavali med seboj, se navajali na novo igralnico in našo novo vzgojiteljico Meto Pergar. Hitro smo stkali prijateljske vezi. Lepo vreme smo izkoristili za sprehode v naravo, igro na igrišču in ogled Moravč. **Med drugim smo si ogledali tudi pomembne stavbe v našem kraju, se učili pravilne hoje po pločniku in prečkanju ceste. Vsem otrokom želimo prijetno bivanje v našem vrtcu in nabiranje čim več lepih spominov.**

Prva javna polnilna postaja za električna vozila v občini Moravče

Besedilo: Sašo Miklič

Župan občine Moravče dr. Milan Balažič je v ponedeljek, 22. julija, odprl prvo javno polnilno postajo za električna vozila v občini.

Občina je polnilnico postavila na parkirišču pred sedežem občine na Vegovi ulici 9. Polnilna postaja omogoča polnjenje vseh električnih vozil uveljavljenih proizvajalcev in vključuje zaščitno steklo RCD tipa B, ki zagotavlja večjo stabilnost delovanja polnilnice in 2-krat AC vtičnici z močjo polnjenja do 22 kW.

Polnilna postaja je tudi ustrezno testirana in certificirana ter laboratorijsko preizkušena z evropskimi in svetovnimi proizvajalci električnih vozil.

Za enkrat je polnjenje na polnilni postaji brezplačno.

Šahisti DU Moravče v Zagorju

Besedilo: Vojka Rebolj

Že praksa je postala, da se šahisti Društva upokojencev Moravče postavijo s svojo ekipo na šahovskih turnirjih. Prvega septembra so štirje šahisti sodelovali na hitropoteznem šahovskem turnirju, in sicer na 18. Pozničevem memorialu v Zagorju ob Savi pod vodstvom Dimitrija Čarmana. Igralo se je 9 kol po švicarskem sistemu. Tudi tokrat dobri rezultati niso izostali. Iskrene čestitke.

Vedno dragocena zdrava kmečka pamet

BESEDILO: JANEZ VIDIC, SVETNIK SLS

Ko se je poletje z jutranjimi meglicami počasi poslavljalo, se je 21. avgusta od nas dokončno poslovil Ivan Oman.

Poslovili smo se od človeka, ki je vidno zaznamoval čas, v katerem je živel. Ivan je bil kmet. Bil je moder kmečki in ljudski voditelj, velik borec za pravice kmetov, soustanovitelj in prvi predsednik Slovenske kmečke zveze. Bil je izjemen slovenski domoljub in je sodil med tiste redke osebnosti, ki so se v času demokratizacije in osamosvajanja Slovenije razdajali brez najmanjše misli na lastno korist. Ivan je bil preprost in vedno odprt za sodelovanje, bistrega uma, pri svojih nastopih je bil vedno jasen in kritičen, a je tudi vedno predlagal rešitve. Zaradi svoje razgledanosti in močnih sporočil zdrave kmečke pameti je bil spoštovan in cenjen sogovornik tako pri nas kot v tujini. S svojo človeško in politično držo, z odnosom do slovenstva, slovenske osamosvojitve in slovenske države, s svojo občutljivostjo do ljudi in predvsem s svojo širino, je globoko zaznamoval slovensko družbo in njen politični prostor. Ivan Oman je bil dober človek. Bil nam je kažipot. V življenju ga je vselej in povsod vodila zdrava kmečka pamet, ki pa jo vedno pogosteje pogrešamo.

Ko se po dolgih letih v našo občino ponovno vračata zdrava pamet in kultura dialoga, je marsikdo presenečen in tega še ne spozna kot izjemno priložnost za razvoj naših krajev. Ker smo bili v preteklosti s strani bivšega župana deležni leporečenja in velikih (a praznih) obljub, se nekateri težko navadijo na stvarnost. Kupovanje podpore občanov z drobtinicami je preteklost. Sedanji župan z občinsko upravo in ob podpori večine občinskih svetnikov uresničuje manjše in pospešeno pripravljva večje projekte.

Med slednjimi so gradnja Doma starejših, prostorska rešitev OŠ Moravče s telovadnico in drugi projekti. Izkazalo se je namreč, da Občina Moravče za navedene projekte ne razpolaga z vsemi dokumenti, kar je tudi razvidno iz poročila pristojnih služb. Bivši župan nas je kar 14 let zavajal, da ima potrebno dokumentacijo in dovoljenja za vse naštetje projekte, pustil pa je prazne predale. V času svojega županovanja bi brez dvoma lahko te dokumente tudi pridobil. Seveda, če bi na projektih dejansko delal. Za različne računalniške rešitve in rešitve, ki niso imele podlage v ustreznih dokumentih, je bilo iz proračuna porabljeno veliko, vse preveč denarja. Iz poročila pristojnih služb nedvomno izhaja, da v minulih štirinajstih letih potrebne dokumentacije ni pridobil. Ker je ni niti poskušal pridobiti.

Zato se raje ozrimo naprej. V prihodnost, ki slo- ni predvsem na mladih. Drugi dan septembra so osnovnošolci in dijaki začeli novo šolsko leto, v naslednjih dneh pa se prične tudi študijsko leto. Vsem želimo veliko uspeha, predvsem pa obilo radovednosti in želje po novem znanju.

Pot do končnega cilja je še dolga

BESEDILO: OO SDS MORAVČE

Kot za enkrat kaže je po dvanajstih letih saga o sanaciji opuščenih peskokopov v Drtiji doživela svoj končni epilog. Postavlja se vprašanje, zakaj tako pozno. Vse bi lahko uredili že leta 2007, že takrat je namreč analiza pokazala podobno. Tudi analiza iz leta 2017 se je le malo razlikovala od aktualne, ki jo je naročila in plačala država.

V OO SDS Moravče smo od samega začetka opozarjali na problematiko ter vodili aktivne pobude in politiko proti dovozu industrijskih odpadkov. Od našega predloga za izvedbo občinskega posvetovalnega referenduma leta 2007 naprej. Vsa dokumentacija je shranjena: Moravške novice od leta 2007 do danes, glasilo Peščeni vihar (izid oktober 2017 - Termit izdajatelj), seje občinskega sveta, predvsem seja 15. junija 2017, dve okrogli mizi v Kulturnem domu leta 2017 in tudi, kar je zelo pomembno, nudenje pomoči pri nastajanju Civilne iniciative v letu 2017, s katero smo tudi dobro sodelovali. Nasproti nam je posmehljivo stala praktično vsa dosedanja moravska politika, tako tisti z leve, kot z desne, kar nas je še posebej bolelo.

Država oziroma državne institucije bodo morale sedaj v skladu z zakoni in predpisi zadevo popraviti. Strinjamo se tudi, da se poišče in kaznuje vse tiste, ki so leta dovolili in bili odgovorni za izvajanje teh dejanj. Predvsem pa pričakujemo dokončno prepoved dovoza odpadkov in celovito sanacijo opuščenih peskokopov v Drtiji. Prišlo je do streznitve, do končnega cilja je še veliko neprehojenih poti.

Pisma bralcev

Rubrika *Pisma bralcev* je namenjena vsem, ki želite s predlogi, pobudami in kritičnim razmišljanjem izboljšati ali popestriti življenje v občini. Namenjena je tudi javnim vprašanjem občinski upravi, kadar gre za teme, zanimive za širši krog bralcev. Preko pisem bralcev lahko javno postavite vprašanja ali predloge glede samega časopisa. *Pisma bralcev* ne smejo biti žaljiva in zlonamerna. V kolikor gre za vprašanje, naslovljeno na javno osebo ali ustanovo, je objava omejena na dva zapisa z vsake strani na posamezno temo. *Pisem bralcev* ne lektoriramo in ne popravljamo slogovno. Opravimo samo osnovni pregled teksta in popravimo le tipkarske napake.

Od kdaj je bolezen sramota in druge nebuloze bivšega župana

Nedavno sem si ogledal oddajo na ATV, kjer je gospod Rebolj pojasnjeval, kaj vse bi v decembru naredil, če bi zmagal na volitvah, česar pa seveda v novembru (ne v 14 letih županovanja) ni mogel postoriti. Hranil naj bi denar za šolo, a je bil dejansko brez pripravljenih projektov, kar lahko na Občini preveri prav vsak občan. Tudi glede gradnje doma pravi, da ne ve, zakaj se ne dela, čeprav je vsem jasno, da gospod Čampa (koncesionar) ni imel denarja za gradnjo.

Najbolj pa je »zanimiv« del njegovega nastopa, ko govori o meni, in sicer da se hvalim z boleznijo in diagnozo rak, ki sem jo dobil bog ve kje!? O tem govori, kot da bi šlo za sramne uši, ne pa za zelo resno in nevarno bolezen, ki je je v Zalogu nadpovprečno veliko. Tudi v to se lahko prepriča vsak občan, saj za večino ljudi bolezen ni sramota.

Rebolj tudi trdi, da ni nevarnih odpadkov in negativnih vplivov delovanja Termita na okolje, v nasprotju z ugotovitvami in ukrepi ministrstva. Naj bi bil tudi medijsko blokiran in zato da ne more pojasniti svoje resnice. Jasna in dokazljiva resnica pa je, da ga ni bilo nikjer, ko bi moral predati posle novemu županu, kar so naredili vsi župani v Sloveniji, ki so imeli čisto vest in pospravljene omare, predale in glave. Rebolja prav tako ni bilo, ko je bila prva okrogla miza o Termitu, Rebolja ni bilo, ko je bila druga okrogla miza o Termitu in, kolikor mi je znano, nikoli ni predložil kakšnega članka v objavo v lokalnem časopisu. Zato je njegova trditve o medijski blokadi smešna in žalostna obenem. To je tako, kot da bi zahteval dobitek, ne da bi kupil srečko. Za vse izjave oz. trditve gospoda Rebolja ne morem izreči dobre besede, slabe pa ne želim.

Rad pa bi ga pozval, naj se obnaša svojim letom in pretekli funkciji primerno. V vseh civiliziranih družbah je tako, da se župan, ki izgubi na volitvah, dostojno umakne, s svojimi izkušnjami in znanjem pa pomaga novemu vodstvu občine. Seveda, če mu je resnično in iskreno mar za razvoj občine in blagor občanov, ne pa zgolj za lasten položaj in kar je še najslabše – za lasten žep!

Stanislav Ravnikar

*Leto dni že v grobu spiš,
a v naših srcih še živiš
in ne mine dan, ne mine noč,
v naših srcih občutek je pekoč.
Zato pa pogosto pot nas vodi tja,
kjer zate bolečine ni in ne gorja,
kjer tihi dom le rože ti krasijo
in svečke v spomin gorijo.*

V spomin

Jože Majdič

IZ DRTIJE (1952 - 2018)

Hvala ti, da si bil to, kar si bil in nam s tem življenje bogatil.
Pogrešamo te.

Vsi tvoji

*Ko življenje tone v noč,
še žarek upanja išče pot,
ostala pa je bolečina
in tiha solza večnega spomina!*

Zahvala

Svojo življenjsko pot je v 68. letu starosti sklenil
naš dragi mož, ati, tast, ata, brat in stric

Jože Pestotnik

IZ ČEŠNJIČ

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom,
prijateljem in znancem za vso pomoč.
Za izrečena sožalja in tolažbo, podarjene sveče, cvetje in svete maše.
Hvala gospodu Kancijanu Čížmanu za lepe besede slovesa,
pevcem za lepo zapete pesmi, vsem gasilcem,
Marku Gibičarju za lep govor, pihalni godbi ter pogrebni službi Vrbančič.
Zahvala dr. Dežmanu, sestri Saneli in patronažnima sestrama
Kristini in Martini. Hvala tudi osebju lekarne Moravče.
Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti
in ga boste ohranili v lepem spominu.

Vsi njegovi

*Bremena v življenju niso te zlomila,
a bolezen iz tebe vso moč je izpila.
Črni dan je moral priti, ta dan gorja, ta dan solza ...
Za tabo ostala velika je praznina,
ki z našo ljubeznijo in mislijo do tebe se bo polnila.*

Zahvala

Svojo življenjsko pot je v 90. letu starosti sklenil
naš dragi mož, oče, dedek, pradedek in stric

Izidor Cerar

PO DOMAČE KLEMENČEV DORE
IZ SPODNJEGA TUŠTANJA 5 PRI MORAVČAH.

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom
in znancem za izrečeno sožalje, podarjene sveče in svete maše.
Zahvaljujemo se tudi pogrebni službi Vrbančič, cvetličarni Markuš
za lepo okrasitev. Lepa hvala zdravstvu, posebno še Martini in Kristini.
Hvala tudi urgentni službi Domžale.
Lepa hvala Petru Pirnatu za poslovilne besede in zvonjenje.
Hvala tudi Janezu Klopčiču za zvonjenje na Vrhpoljah.
Zahvala tudi gospodu župniku Ivanu Povšnarju
za poslovilni govor in pogrebni obred.
Še enkrat hvala vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti.

Vsi njegovi

Karitas

Tretji četrtek v mesecu: 17.45 - 18.45

Rdeči križ

g: 031 291 564

Prvi ponedeljek v mesecu:

17.00 - 19.00

Župnijski urad

t: 01 72 31 055

Ponedeljek in petek: 9.00 - 10.00

in 16.00 - 18.00

Občina Moravče

t: 01 72 47 140 / f: 01 72 31 035

Ponedeljek: 8.00 - 10.30

in 11.00 - 15.00

Sreda: 8.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00

Petek: 8.00 - 10.30 in 11.00 - 13.00

Pošta

t: 01 72 96 510

Od ponedeljka do petka:

8.00 - 10.30 in 14.30 - 17.00

Sobota: 9.00 - 11.00

Policijska pisarna

Ponedeljek: 16.00 - 18.00

Petek: 8.00 - 10.00

Zadnja nedeljo v mesecu:

8.00 - 10.00

Osnovna šola Jurija Vege

t: 01 72 31 003 in 01 72 31 210

www.osmoravce.si

Od ponedeljka do petka: 7.00 - 15.00

Vrtec

t: 01 72 31 227

Od ponedeljka do petka: 7.00 - 15.00

Podružnična**osnovna šola****Vrhpolje**

t: 01 72 31 233

Od ponedeljka do petka: 7.00 - 15.00

Zavod za gozdove

Revir Moravče, Vegova 7

t: 01 72 47 147

g: 041 657 223

Gasilska zveza Moravče

t: 01 72 31 234

24-urna dežurna služba

na telefonu 112

Knjižnica Daneta Zajca

t: 01 72 31 359

Torek in četrtek: 14.00 - 19.00

Sreda: 7.00 - 9.00 in 11.00 - 14.00

Sobota: 9.00 - 12.00

Ambulanta splošne medicine

t: 01 72 31 008

Ponedeljek in sreda: 13.00 - 19.00

(sprejem do 18.00)

Torek, četrtek, petek: 7.00 - 13.00

Ambulanta za otroke in mladino

t: 01 72 32 943

Ponedeljek in sreda: 13.00 - 19.15

Torek: 7.00 - 10.30 (ambulanta),

10.30 - 13.00 (posvet)

Četrtek: 7.00 - 10.30 (ambulanta)

Petek: 7.00 - 8.00 (ambulanta)

8.00 - 11.00 (sis. pregledi),

11.00 - 13.30 (ambulanta)

Patronažna služba

t: 01 72 32 944

Od ponedeljka do petka: 7.00 - 8.00

Diagnostični laboratorij

Ponedeljek in sreda: 13.00 - 18.00

Torek, četrtek in petek: 7.00 - 12.00

Zobna ambulanta

t: 01 72 31 150

Ponedeljek in sreda: 6.45 - 13.15

Torek in četrtek: 12.45 - 19.15

Petek: 6.45 - 12.45

Zobna ambulanta za otroke in mladino

t: 01 72 32 750

Ponedeljek in sreda: 7.00 - 14.00

Torek in četrtek: 13.00 - 19.00

Petek: 7.00 - 13.30

Lekarna

t: 01 77 70 245

Ponedeljek: 12.00 - 19.00

Torek, četrtek, petek: 7.30 - 14.00

Sreda: 13.00 - 19.00

Prva sobota v mesecu: 8.00 - 12.00

Kmetijska svetovalna služba KGZS - Zavod LJ, Izpostava KSS Domžale

Šaranovičeva cesta 21a, Vir

t: 01 724 18 45 ali 01 724 48 55

Uradne ure: ponedeljek in sreda

od 8. do 11. ure oz. po dogovoru

Slovenski okoljski javni sklad, mreža ENSVET

Brezplačno energetska svetovanje

t: 051 677 194 (po predhodnem

dogovoru)

LAS Srce Slovenije

Svetovanje s področja razpisov

v okviru LAS

Občina Moravče

Prva sreda v mesecu: 9.00 - 12.00

Društvo upokojencev

Torek: 10.00 - 12.00

Genjene bralke, spoštovani bralci!

Od decembra 2018 so objave v rubriki »Zahvale in V spomin« brezplačne. V Novicah pa lahko objavite brezplačno tudi vesele dogodke, ki jih želite deliti s sokrajani: obletnice, napovedi porok, objave rojstev ...

Uredništvo *Novic iz Moravske doline* vabi k sodelovanju vse, ki sestavljate križanke, sudoku, uganke ... Dobrodošli so tudi vsi predlogi, kako popestriti in izboljšati naše *Novice*. Vabimo vse, ki imate stare razglednice Moravske doline, da nam jih posodite za objavo.

Odziv na razpisan fotografski natečaj je izjemen. Natečaj bomo nadaljevali do konca leta. Vsak mesec bomo izbrali eno fotografijo za objavo na naslovnici. Ob koncu leta bodo občani z glasovanjem preko FB omrežja izbrali tri najboljše, ki bodo nagrajene.

Rubrika pisma bralcev v *Novicah iz Moravske doline* je odprta za vaša vprašanja, pobude in kritike. Seveda pisma ne smejo biti žaljiva ali zlonamerna.

Pišite nam na e-naslov:

moravske.novice@moravce.si!

MORAVŠKE NOČI ASTRONOMIJE

Kje? Limbarska gora

Začetek uradnega dela srečanja:
sobota, 05. oktober ob 15. uri.

Program

Uvodni pozdrav župana Občine Moravče
Predavanja treh vrhunskih strokovnjakov:
Milan Balažič (filozofija astronomije),
Andreja Gomboc (IAU100 – astronomija v zadnjih 100 letih),
Andrej Guštin (o akciji: Poimenujmo slovenski eksoplanet).

Planetarij: Obiskal nas bo potujoči planetarij, organizator srečanja
Občina Moravče pa je poskrbela, da bodo predstave za vse
udeležence brezplačne! Tega pa res ne smete zamuditi!

Strokovnjak svetuje: Vse do večera in tudi še kasneje bo na voljo naš
strokovnjak Matej, ki bo z veseljem individualno in diskretno
odgovarjal na vsa vaša vprašanja, vam pomagal sestaviti vašo opremo,
svetoval pri astrofotografskih začetkih ... Zato pridite s svojimi teleskopi,
okularji, filtri in kamerami! Nasveti iz prve roke so najboljši,
zato ne oklevajte in izkoristite to enkratno priložnost!

Delavnica za otroke: Najmlajši udeleženci bodo lahko med ustvarjalno
delavnico spoznavali osnovne astronomske pojme, telesa našega
Osončja, zvezde in galaksije. Z igro do prvih korakov v astronomijo!

Organizatorja srečanja: Občina Moravče v tesnem
sodelovanju s slovensko astronomsko revijo Spika.

Spika
revija slovenske astronomije

Prvih 50
udeležencev
prejme
lepo darilo!

Mali oglas

Na Kmetiji Šraj imamo na prodaj jarkice –
mlade KOKOŠI NESNICE, redno cepljene,
tik pred začetkom nesnosti.

Brezplačna dostava v Moravče, po dogovoru
možna dostava tudi na dom.

Kmetija Šraj, Poljčane, Naročila: 031 751 675

Društvo LIPA Domžale vabi k vpisu

Društvo Lipa - Univerza za tretje življenjsko obdobje
Domžale je v več kot dveh desetletjih postalo
pomemben kulturni dejavnik v občinah Domžale,
Kamnik, Moravče, Lukovica, Trzin, Mengeš, Vodice,
Komenda in Dol pri Ljubljani, saj z dejavnostmi na
področju glasbe, ljudskih plesov in literarnega krožka
prispevamo k pestrejši kulturni ponudbi na našem
in širšem območju. **Smo kot velika družina, ob
ustvarjanju se plemenitimo, se veliko nasme-
jimo in uživamo.** Več o naši Lipi najdete na spletni
strani **www.drustvo-lipa.si**, za več informacij, pa
nam pišite na **lipa.domzale@t-2.net**.

Vpis v novo študijsko leto je v septembru 2019!

MORAVŠKE LILIJE

Vabijo k vpisu v sezono
deklice, gospodične in gospe
stare od 4 do 99 let

2019/2020

Vpis na tel. št.
040520590 Barbara
ali na moravske.lilije@gmail.com

MORAVŠKE LILIJE

Vabijo k vpisu v skupino

ZELENE LILIJE

FUNKCIONALNA VADBA
ZA ODRASLE!
VSAK TOREK IN ČETRTEK 20.00-21.00

Vpis na tel. št.
040520590 Barbara
ali na moravske.lilije@gmail.com

Tek na Limbarsko goro

nedelja, 13. oktober 2019, ob 11. uri

Start: Zalog pri Moravčah; **Cilj:** Limbarska gora
dolžina proge: 5,1 km; višinska razlika: 395 m

Prijavnina:
- predprijava 8 EUR (preko prijavnega obrazca na spletni strani tekoala.dklimbarskagora.si)
- no dan tekmovanja 10 EUR (na startu v Zalogu pri Moravčah od 9.45 do 10.45 ure)

Razglasitev rezultatov ob 12.30 na Limbarski gori, vsak udeleženec prejme spominek in malico.

DKLimbarskaGora

tel: 031 816 673

IZGRADNJA SONČNE ELEKTRARNE NA KLJUČ

- ZNIŽAJTE STROŠKE ELEKTRIČNE ENERGIJE
- SUBVENCIJE EKO SKLADA

PRIPRAVA DOKUMENTACIJE, IZGRADNJA, ZAGON

ELEKTRO STRMLJAN

Roman Strmljan s.p.
Gora pri Pečah 33, 1251 Moravče
roman.strmljan@gmail.com

KING TEAM

- globinsko (kemično) čiščenje
 - motorna vozila in plovila
 - sedežne garniture
 - preproge
- globinsko (kemično) čiščenje na terenu
- čiščenje objektov

Žan Škarja s.p.
Prikrnica 18
1251 Moravče

teamking.sp@gmail.com
Žan: 051 638 782
Blaž: 030 685 643

 KING TEAM

KAKO DOBRO SLIŠITE ?

AUDIOBM

SLUŠNI CENTRI
13X v Sloveniji

Rezervirajte termin za brezplačno meritev sluha in svetovanje. Pokličite

 059 044 055

VEČ INFORMACIJ
www.audiobm.si

OBIŠČITE NAS V LJUBLJANI
BTC, stavba DIAMANT

BARVE LAKI PIRC

NOVA TRGOVINA ZA DOM

Sončna ulica 1a, Domžale - Vir
NASPROTI TRGOVINE HOFER
051 647 602

ODPRTO ŽE OD 6. URE
BARVE, AVTOLAKI, ČISTILA ...

 3M **TEKNOS** **ALCEA** **C.A.R.FIT**

**NOVO PRI
NISSAN KRULC**

SKLEPANJE ZAVAROVANJ

- novo zavarovanje
- podaljšanje
- za vsa vozila

Kontaktna oseba: URŠA REMS BRODAR
Tel: 01/7231-200, 031-362-397
Email: ursa.rems@nissan-krulc.si

NUDIMO TUDI

**CENITEV KASKO ŠKOD IN
KAROSERIJSKA POPRAVILA**

- vse znamke vozil
- vse zavarovalnice

NISSAN INTELLIGENT MOBILITY

NISSAN QASHQAI
TEHNOLOGIJA, KI TE ZAPELJE.

ŽE OD 17.990 €*
7 LET JAMSTVA**
+ BONUS STARO ZA NOVO***

PREIZKUSITE GA V VAŠEM NAJBLIŽJEM SALONU NISSAN!

KRULC
ZE 30 LET POBILAŠČENI SERVISER
VOZIL NISSAN

KRULC d.o.o.
Cesta heroja Vasje 8, 1251 Moravče
Delovni čas 08-18, sobota 08-12.
Tel: 01 723 12 00 · www.nissan-krulc.si

Kombinirana poraba goriva: 5,5-7,5 l/100 km. Emisija CO₂: 170-199 g/km. Emisijska stopnja Euro 6d - Temp. Emisije NO: 0,0183-0,0513g/km. Emisije točnih delcev: 0,0004-0,0009g/km. Št. delcev (x10⁷): 0,01-0,86. Ogjnikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževali zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k: čezmerno povzaranim koncentracijam prizemnega ozona delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov.

*Cena vključuje vključitveno vozilo Nissan Qashqai 1.2i 16V z akcijo Cash Plan preko Nissan Financiranja. **Brezplačno 7-letno jamstvo voza z letnim limitiranim letnim obsegom 3 leta tovorniške garancije ter podaljšano jamstvo za 4 in 5 letno po programu "My New" in 4 leta po programu "Total" za vsa vozila do 100.000 km, vključno s 3 leti dodatnega jamstva. Jamstvo vključuje tudi: 24 ur na dan avtomobilski servis, do nakladi novega avtomobila, dodatna jamstva do 3.000 € in bonus 200 € vredno Nissan Cashback 1x, NCC Ekspozicija in stroški vožnje rabljenega vozila v carini in obvezna garancija podzemnega vodovoda in kanalizacije. Območje dejavnosti: Slovenija. Avtomobilski servis: 24 ur na dan. Nissan Financiranje: Renault Nissan Finance, d.o.o. Dunajska 22, 1000 Ljubljana. Slika je simbolična. Večna poslaži.

PEPLAST

Brizganje plastičnih mas - PVC ograje - Rolete - Žaluzije - Tende - Komarniki - Garažna vrata

ALU - PVC VRATA IN OKNA

Bogat izbor vhodnih vrat!

Branko Peterka s.p.
Štandrova 9a,
1251, Moravče, Slovenija
Tel: 01/ 7232 - 868
Gsm: 041/ 753 - 617
info@peplast.si

www.peplast.si

Avtohiša Vesel

Martin Vesel s.p.

SERVIS

Češnjice 16b
1251 Moravče

- Priprava vozil za tehnični pregled
- Servisne storitve za vozila vseh znamk
- Brezplačno nadomestno vozilo
- Kleparska dela

t. 01 72 31 032
g. 041 687 336

- Delovni čas
pon - pet od 8h - 18h

www.avtohisavesel.si

TV - INTERNET

Slovenski in tuji TV programi z Limbarske gore in Krvavca - Kržišča. Brezžično do objekta!

UGODNA CENA!

- TV ali INTERNET od 15€ / mesec
- Najbolj gledani kabelski programi s SLO podnapisi, tudi v HD
- INTERNET in IPTV signal tudi s kamniškega gradu, Ambroža, Vel. Planine, Zg. Javoršice, PD Moravče, Lukovice, Peč pri Mor., Slivne, zasav. gore,...

040 997 007
www.zvezdatv.si
www.gorosan.com

Zvezda TV
10 let

NUDIMO VAM ZANESLJIV SERVIS TV IN AV TEHNIKE

VRATA JERMAN

PRODAJA IN MONTAŽA

MARKO JERMAN s.p.
gsm.: 041 387 111
e-mail: mare.jerman@gmail.com
www: montaza-jerman.net

lipbled. HOPPE Garben & Stahlbau. GARANT Toren für ihr Zuhause

izmere • svetovanje • prodaja • montaža • servis